

आनन्द भूमि

The Ananda Bhoomi

वर्ष ३२ अंक ५ भाद्रशुक्लपूर्णिमा



रु. ९५/-



आनन्दभूमि

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका

दुस. २५४८

न. सं. ११२४ यैःपुनिः

२०६१, भाद्रशुक्लपूर्णिमा

वर्ष ३२ अंक ५

The Ananda Bhoomi A Buddhist Monthly:

Year. 32 No. 5

बौद्ध वचन



अकोधेन जिने कोधं – असाधु साधुना जिने।
जिने कदरियं दानेन – सच्चेन अलिकवादिनं ॥

कोधीलाई अकोधले, नराम्रोलाई राम्रो कामले, कृपीलाई दानले र
असत्यवादीलाई सत्यले जित्नु ।

Conquer anger through gentleness,
unkindness through kindness, greed through
generosity, and falsehood by truth.

विषय सूची

१) प्रकाशकीय	२
२) सम्पादकीय	३
३) पाठक प्रतिक्रिया	४
४) भिक्षु अमृतानन्द.....	५
५) भिक्षु अमृतानन्द.....	६
६) आचार्य भिक्षु	८
७) एक अटल बौद्ध व्यक्तित्व	१३
८) भिक्षु अमृतानन्दसित काम	
गर्दाको केही सम्भन्ना	प्रा.डा. वज्रराज शाक्य
९) अनेभिसंघका अध्यक्षको मनत्व	१७
१०) भन्तेयात पौ	केशलाल श्रेष्ठ
	१८
११) Ven'ble Amritananda	Therabud
Buddhism in Nepal	Prof. Asha Ram Shakya
१२) बौद्ध गतिविधि	२२
	२८

आनन्दकुटी विहार गुथि

पोष्ट बक्स : ३००७, आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू
फोन : ४२७९४२०, फ्याक्स : ४२२८०९७
ई-मेल : anandkuti@mail.com

वार्षिक रु. १५०।-

एकप्रति रु. १५।-

वार्षिक ग्राहक बढी सघयोग गरौ



नेपालको पहिलो बौद्ध भास्त्रिक पत्रिका

आनन्दभूमि

प्रमुख निर्देशक
भिक्षु कुमार काशयप महास्थाविर

प्रमुख सल्लाहकार
भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थाविर

सम्पादक
भिक्षु धर्ममूर्ति

विशेष सहयोग
त्रिभुवनधर तुलाधर, भुखेखल

कम्प्यूटर सञ्जाक
नन्सन कम्प्यूटर सर्भिस,
४२४७०६५५८०२

मुद्रण
सुप्रवाह प्रकाशन प्रा.लि.
४२८०६१४

सहयोगीहरू
बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघः),
अ.इन्द्रावती,
नरेश वज्राचार्य (वुट्टल), हरिगोपाल महर्जन,
गंगाराम महर्जन, पेमा श्रेष्ठ, सरिता अवाले,
सुनकेशरी श्रेष्ठ (वनेपा), उर्मिला महर्जन,
माइकल श्रेष्ठ, विकास महर्जन, अजय शाक्य
जीवन गिरी

प्रकाशक
आनन्दकुटी विहार गुथि
आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू
पोष्ट बक्स : ३००७
फोन : ४२७९४२०
फ्याक्स : ९७७-१-४२२८०९७
ई-मेल : anandkuti@mail.com

का.जि.द.नं. ३४/०३४/३५
म.क्ष.हु.नि.द.नं. ५/०५९/६०

आवरण पृष्ठ

होलाडी, तानसेनस्थित बुद्धविहारमा
हालै स्थापित आचार्य भिक्षु
अमृतानन्द महास्थाविरको प्रतिमा र
पृष्ठभूमिमा आनन्दकुटी विहार,
स्वयम्भूस्थित बुद्ध मन्दिर।

प्रकाशकीय

आनन्दभूमिप्रति देखाउनु भएको सद्भावको लागि समस्त पाठक, विज्ञापनदाता तथा विद्वान लेखकहरूमा हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछौं। विगतमा देखापरिहेको वितरण पक्षको कमी कमजोरी सच्चाउनको लागि हामीले समस्त ग्राहकहरूको विस्तृत विवरण संकलन गर्ने क्रममा एउटा फारम बनाएका छौं। उक्त फारम हामीले समस्त ग्राहकहरूलाई गत महिनाको अंकको साथमा पठाएका छौं सबै ग्राहक महानुभावहरूले सो फारम यथाउशिष्ठ भेर नजिकको विहार, आनन्दभूमिको ठेगानामा वा आनन्दभूमिसँग सम्बन्धित व्यक्तिकार्यालय उपलब्ध गराई वितरण व्यवस्था चुस्त दुरुस्त पार्न मदत गरिदिनेमा दुक्क छौं। वर्तमान परिस्थितिमा आजीवन ग्राहक बनाउने व्यवस्था अव्यवहारिक भएकोले यसको प्रावधान हटाएका छौं तर पुराना कायम रहेका आजीवन ग्राहकहरूलाई भने उपलब्ध गराउनमा हामी दृढ छौं र पुराना आजीवन सदस्यहरूको नामावली पनि दुरुस्त नभएको कारण नियमित उपलब्ध गराउन असमर्थ भैरहेकोले उहाँहरूले सम्भव भए ग्राहक-रसीदसहित उक्त ग्राहक फारम भेर पठाएमा नियमित उपलब्ध गराउन मदत हुनेछ, साथै उहाँहरूले थप नयाँ वार्षिक ग्राहकहरू बनाएर सहयोग गर्नुहोस्छ। त्यसै व्यक्ति विशेषको प्रभावलाई परवाह नगरी बत्तीस वर्ष पुरानो नेपालको पहिलो बौद्ध मासिकको नाताले दर्शाउनु भएको सद्भाव, प्रेम र सहयोगलाई भविष्यतमा पनि निरन्तर जारी रहने कुरामा कृनै संदेह छैन। यसलाई अझै पठानीय र रोचक बनाउनको लागि केही नियमित स्तम्भहरू पनि समावेश गर्न खोजेका छौं। यस प्रकाशनबाटे पाठकवर्गको कुन खालको प्रतिक्रिया रहै आइरहेको छ त्यो थाहा पाउनको लागि पाठक प्रतिक्रिया स्तम्भ समावेश गरेका छौं र यसमा पाठकवर्गले यस प्रकाशनका साथै सम-सामयिक विषयमा आ-आफ्नो प्रतिक्रिया पठाउनु भएमा यस स्तम्भमा प्रकाशित गर्नेछौं। यस स्तम्भमा आएका सल्लाह सुकावहरूबाट आवश्यक सुधार गर्न मदत पुग्न जानेछ। सबै वर्गका पाठकहरूलाई संलग्न गराउनको लागि स्कूलका विद्यार्थीहरूको रचनाहरू समावेश गरेर एउटा विद्यार्थी स्तम्भ पनि राख्ने सोच बनाएका छौं। यस स्तम्भलाई सुहाउँदो सामाग्रीहरूको अपेक्षा राखेका छौं र यसलाई कुन रूपमा प्रस्तुत गर्न हो त्यसबाटे पनि विद्वान शिक्षक-शिक्षिकाहरूबाट प्राप्त हुने आवश्यक सुकावको स्वागत गर्दछौं। विद्वान पाठकहरूले बुद्ध्यर्थसम्बन्धी प्रकाशित पुस्तकहरूको समीक्षा गरेर पठाएमा त्यसलाई पनि प्रकाशित गर्नेछौं।

सगरको तारा जस्तै आनन्दभूमिलाई चम्किनको लागि कुनै अरुको प्रकाशको सहारा लिन पಡैन। कसैले पनि आनन्दभूमिको आभा आफ्नो प्रकाशको कारणले कायम भएको हो भन्दै भने सूर्यलाई बत्ती दिएर उज्जालो पार्दू भने जस्तै उसको अज्ञानता हो। कृनै पनि काम बनाउनुभन्दा विगार्ह निकै सरल हुन्छ, तर आनन्दभूमिको गरिमा यति उच्च छ कि कसैले यसको आभालाई मत्थर पार्ने कोशिश गर्नु भनेको खोलालाई उल्टो दिशातिर बगाउन्छ भन्ने नादानी मात्र सवित हुनेछ। नेपालमा थेरवाद बुद्ध्यर्थ पुनर्स्थापित गर्नमा अहम भूमिका रहेको ऐतिहासिक सम्पदा आनन्दकुटी विहारको प्रकाशनलाई नेपालका समस्त थेरवाद विहारहरूले पनि आपै प्रकाशन ठानेर गरिने सहयोगको अपेक्षा राख्नु स्वाभाविक कुरा हो। यसलाई स्वाभावन्नन र स्थायी बनाउनको लागि कुनै व्यक्ति विशेषको प्रभावभन्दा पनि यसलाई माया गरेर पढिदिने र यसमा भएका कमजोरीलाई औल्याएर सल्लाह-सुकाव दिने नियमित पाठकहरूको खाँचो छ। यसलाई हालको अवस्थामा प्रस्तुत गर्दै लानको लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक पक्षलाई चुस्त पार्न विज्ञापनदाताहरूको सहयोग अपरिहार्य छ। सबै क्षेत्रले नियमित तबरले आवश्यक सहयोग उपलब्ध भएको खण्डमा आनन्दभूमि सदा यसरी चम्किरहने कुरामा समस्त आनन्दभूमि परिवार विश्वस्त छौं।

नेपालको अतुलनीय व्यक्तित्व : भिक्षु अमृतानन्द मठास्थविट

वर्तमान नेपालको परिप्रेक्षमा एक बहु आयामिक, बहु प्रतिभाशाली व्यक्तित्वको खाँचो रहेको आभाष हुन्छ। जुन व्यक्तित्वले आजको अशान्तमय वातावरणको निकास निकाल्दै समग्र समाजको नायकत्व ग्रहण गर्न सकोस् र उहाँको पथ प्रदर्शनले शान्ति सुखको आभाष मिलोस्। त्यस्तै एक व्यक्तित्व हुनुहन्त्यो - दिवंगत आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविट। जस्को अपूरणीय अभावले आज हामी यस्तो अशान्तमय जीवन विताउन बाथ्य भझाखेका छौं।

धर्म, भाषा, कला, संस्कृति, साहित्य आदिमा उच्च योगदान पुन्याएर नेपाली समाजमा अमिट छाप छोडैनुभएका उहाँले शान्ति र एकताका लागि अथक प्रयास गर्नु भएको तथ्यले उहाँ जस्तो व्यक्तित्वको आवश्यकता आज अभ बढी महसुस भैराखेको हामी पाउँछौं।

भेद र भिन्नताले कहिलै शान्ति पाउँदैनन्। जहाँ एकता र समानता रहन्छ त्यहाँ मात्र सुख र शान्तिको प्राप्ति हुन्छ। सद्भाव, सहिष्णुता, सहअस्तित्व र समभाव नै शान्ति र सुखको मूलस्रोत हुन्। जहाँ यी सद्गुणहरू हुँदैनन् त्यहाँ शान्ति र सुख विद्यमान रहन सक्दैनन्। ती पूरक तत्वहरूको अभ्यासको प्रबर्द्धन र संबर्द्धनले नै शान्ति र सुख कायम राख्ने वातावरण सिर्जना हुन सक्दैछ। अतः देश र समाजका सम्पूर्ण क्षेत्रमा समानता र एकता कायम गरेको खण्डमा देश र समाजमा शान्ति र सुख विद्यमान राख्न सकिन्छ।

जबसम्म 'म र मेरो' भन्ने भाव हामी सबैमा रहिरहन्छ तबसम्म सहमति र मिलनको गुञ्जायस रहैदैन। तसर्थ 'हामी र हाम्रो' भन्ने भावको अभ्यास गर्दै त्यसको अभिवृद्धि गर्दै लग्यौं भने मात्र सहमति र मिलनको अवस्था कायम गराउन सकिन्छ भन्ने तथ्य उहाँले हाम्रो सामु छोडेर जानुभएको छ। यसैका निम्नि आवाज बुलन्द गर्दागर्दै उहाँ भिक्षु अमृतानन्द महास्थविटको आकर्सिमक दिवंगत हुनु भएको सर्वविदितै छ।

मृत्यु हामी सबैको नियति हो त सेवा हाम्रो कर्तव्य हो जसको अस्तित्व मृत्युपश्चात् पनि बौचिरहन्छ भन्ने वास्तविक व्यावहारिक ज्ञान उहाँले दिएर जानुभएको विभिन्न देनहरूबाट लिन सकिन्छ। शासक वर्गको दमनको कारण आफ्नो स्वधर्म र मातृभाषाको प्रयोगमा प्रतिबन्धसमेत लगाएको कठीनावस्थामा पनि उहाँले विदेशमा रहेर अन्तर्राष्ट्रिय समर्थन जुटाएर नेपालमा थेरवाद बुद्धासन पुनर्स्थापना गर्न र मातृभाषा प्रयोगमा लागेको प्रतिबन्ध हटाउन गर्नुभएको प्रयास हाम्रो अगाडी अविस्मरणीय इतिहासको रूपमा विद्यमान छ। पुनर्स्थापनापश्चात् यसलाई सर्वव्यापी बनाउनको लागि अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन आयोजना गरेर भव्यताका साथ सम्पन्न गराउन सफल हुनुभयो। जसबाट अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपाललाई एउटा स्वतन्त्र मुलुकको रूपमा प्रस्तुत गर्न मदत पुरेको थियो। केही अतिवादी हिन्दूहरूको प्रभावमा परेर पंचायती शासनले पनि देशलाई हिन्दूराष्ट्रको रूपमा प्रस्तुत गरेर नजानिन्दो किसिमले बुद्धधर्मप्रति पर्दैआइरहेको दवावलाई हटाउन विश्व बौद्ध आत्मत्व संघको १५ औं अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन नेपालमा गराएर बुद्धधर्मको प्रचारप्रसारमा सरकारी सञ्चारमाध्यमलाई प्रयोग गर्न सफल हुनुभएको थियो। उक्त सम्मेलनलाई सफल पार्न हाम्रो देशमा रहेका परम्परागत बौद्धधर्मका निकायहरूसित समन्वय कायम गराउन सक्नु पनि अर्को ठूलो उपलब्धिको रूपमा लिन सकिन्छ। उक्त सम्मेलनका विदेशी सहभागीहरूको कथन अनुसार सो समारोह अहिलेसम्म भएका समारोहहरूमध्ये उत्कृष्ट रहेको थियो।

त्यस्तै उहाँले अनुवाद गर्नुभएका बुद्धकालीन पुस्तकमाला अहिले बुद्धधर्म अध्ययन गर्नेहरूका लागि महत्वपूर्ण सन्दर्भ सामाजी बन्न गएकोमा कसैको दुइ मत नहोला। यसको अलावा उहाँबाट लिखित बुद्धधर्म सम्बन्धी विभिन्न पुस्तकले नेपालको बौद्ध साहित्यको भण्डार नै खडा गरिएको छ। यस प्रकारका बौद्ध ग्रन्थ प्रकाशन र बुद्धधर्मको प्रचारप्रसारका लागि आवश्यक पर्ने कोष खडा गर्नको लागि विदेशी राष्ट्रहरूको आर्थिक सहयोग जुटाई आनन्दकुटी विहार गुठीको स्थापना गराउनु भयो। आफ्नो धर्मप्रचारका लागि क्रिशियनहरूले सात समुन्दरप्रदेशिय नेपालमा आएर विद्यालय खोल्न आएको घटनाबाट प्रभावित भई बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा पनि बौद्ध विद्यालय किन नखोल्ने भनेर स्वयम्भुङ्गामा आनन्दकुटी विद्यापीठ नामक विद्यालय स्थापना गर्नु भएको थियो।

यसरी हरेक घटनाबाट प्रभावित एवं अभिप्रेरित भई बुद्धधर्मको लागि अतुलनीय योगदान दिनुभएका उहाँ भन्ने हाम्रोबीचबाट जानुभएको चौथ वर्ष भैसकेको छ र यस अवधिमा उहाँको एकल प्रयासबाट भएका उपर्युक्त कार्यहरूमा हामीले केही थप्न सकेका छैनौं जस्तो लाग्दै। देशको वर्तमान असहज परिस्थितिमा बुद्ध शिक्षाको महत्व प्रकाश पार्न सकेको खण्डमा उहाँ दिवंगत भिक्षुप्रति सच्चा श्रद्धाङ्गिलि हुन जान्छ। तसर्थ हामीले पनि उहाँको जीवनबाट अभिप्रेरित भएर आ-आफ्नो क्षमतानुसार देश, भाषा, धर्मको सेवा गर्नु अति आवश्यक भैसकेको छ। यस परिवर्तनशील र अनित्य संसारमा पाहुनाको रूपमा आउनु भई उहाँले छोडेर जानुभएको देनलाई स्मरण गर्दै आनन्दभूमि परिवार उहाँ आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविटलाई निर्वाण प्राप्ति होस् भन्ने कामना गर्दैछौं।

पाठक प्रतिक्रिया

सुभाव

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका 'आनन्दभूमि' केही वर्षदेखि रंगीन कभरमा आकर्षित तवरले प्रकाशन गर्नुभएकोमा धेरै खुशी लायो । तर कभर आकर्षक भएता पनि भित्रका कतिपय लेखहरूमा शब्द, वाक्य र प्रसंग कताकता नमिलेको र शुद्ध नभएको महशुशा हुन्छ । यस्तो हुनुमा शायद सम्पादन कार्यमा ध्यान नपुगेर होला, कृपया यसतर्फ ध्यानाकर्षण होस् । अर्को कुरा यो पत्रिका अब उपत्यका बाहिरका अन्य जिल्लाका विभिन्न जात-जातिका बौद्धहरूले पनि पढ्ने भएको हुँदा सबै लेखहरू राष्ट्रभाषा नेपालीमा र सरल शब्दहरूमा भैदिएको भए भन ज्यादा लोकप्रिय हुँदै जान्यो होला । साधुवाद ।



बालबालिकाहरूका लागि पनि सामाग्री चाहियो ।

गत बत्तीस वर्षदेखि प्रकाशित हुँदैआइरहेको नेपालको पहिलो बौद्ध

मासिक पत्रिकाको नियमित पाठकको हैसियतले केही सुभाव राखेछु कृपया अन्यथा नलिनु होला । विगतमा भन्दा यस पत्रिकाको साजसज्जा र यसमा प्रकाशित लेखहरू स्तरीय हुँदै गइरहेको सबैलाई महसुस भएकै कुरा हो । यसलाई अझ लोकप्रिय र पठनीय बनाउनका लागि विद्यालयमा पढ्ने बालबालिकाहरूका लागि पनि एउटा स्तम्भ राख्न राम्रो होला । जसको कारण आनन्दभूमिप्रति सबै उमेरका मानिसहरूले चासो रहने थिए । स्कुलका विद्यार्थीहरूले बुद्धधर्म र बौद्धसंस्कृतिवारे लेखेका कविता, निवन्धहरू समावेश भएको खण्डमा उनीहरूमा यस धर्मप्रति रुचि अभिवृद्धि हुँदै जानेमा विश्वास लिन सकिन्छ । आशा छ यसलाई सकारात्मक

भवतु सब्ब मंगलं ।

जुजुकाजी र चिज्जत
टेकु, काठमाडौं ।

विजय गुरुड रूपमा लिनु हुनेछ ।

अध्यक्ष

धर्मादय सभा, लमजुङ शाखा ।

SKYWORTH MULTI MEDIA

- *Surround sound system
- *Full multisystem with secam
- *LG picture tube
- *PCB sanyo 3y12
- *Child Lock
- *AV stereo
- *Full function Remote control

5 Years
Warranty



SKYWORTH

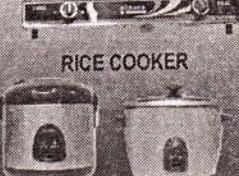
COLOR TELEVISION

KIRARA
APPLIANCES

TOYO AC

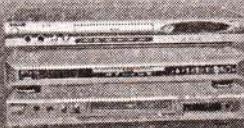


GAS STOVE

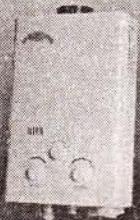


RICE COOKER

CD/VCD/DVD/MP3



Shower Bath



Marketed by: **KIRARA ELECTRONICS NEPAL**
Fax: 4228401. Email: Kirara@vianet.com.np

मिश्र अमृतानन्द तथा वहाँदारा पुर्नज्जवलित धर्मज्योतिको सम्झनामा

◆ न्हुछेबहादुर बज्जाचार्य

सन् १९४६ मा तत्कालीन राणा सरकारद्वारा बौद्ध भिक्षुहरू तथा उनीहरूका कियाकलापहरूमाथि भएको दमनको चरम अवस्था लगत्तै, भिक्षु अमृतानन्द श्रीलंकाको आफ्नो प्रवासबाट स्वदेश फर्क्नु भयो र तत्कालै नयाँ राणा प्रधानमन्त्रीसँग सुसम्बन्ध स्थापना गर्नु भई केही बौद्ध विरोधी नियमावलीहरू खारेज गर्न लगाई बौद्ध भिक्षुहरूलाई नेपालमा फर्की धर्म प्रचारको काम थाल्न सम्भव गराइदिनु भयो ।

त्यसबेलादेखि नै भिक्षु अमृतानन्द स्वदेश तथा विदेशमा पनि धर्मज्योतिको प्रमुख प्रज्ञवलनकर्ताको रूपमा चिनिनु भएको हो । उहाँको कदर गर्दै श्रीलंकाका भिक्षु महासंघले वहाँलाई नेपालको महानायकको संज्ञा दिए ।

सन् १९४२ को हिउँदमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री जुद्ध शमशेर (१९३६-१९४८) ले केही बौद्ध गतिविधिमाथि तथा धर्म परिवर्तन जस्ता कार्यमाथि कडा प्रतिबन्ध लगाई दिए । जुन प्रतिबन्ध उनी अगाडिका प्रधानमन्त्री चन्द्र शमशेर (१९०९-१९२९) ले जारी गरेका थिए । सबै प्रकारका बौद्ध गतिविधिहरूलाई शंकाको दृष्टिले हर्न थालियो । खुलेआम धर्म प्रचारको कार्य गर्नमा पूर्ण प्रतिरोध लगाइयो । चार जना शहीदहरूलाई ज्यान सजाय दिनुकासाथै कैयन्लाई जेल सजाय दिइएको त्यो समयमा राजनैतिक अस्थिरता बढौदै गइरहेको थियो । त्यही वर्षमा भारतका महात्मा गान्धीले व्रिटिश विरोधी 'भारत छोड' आन्दोलन चलाइरहेका थिए र यसको प्रभाव स्वरूप यहाँ पनि राणाशाहीको विरोधमा राजनैतिक क्षेत्रमा हलचल मच्चिरहेको थियो । यही ताका सन् १९५० मा भिक्षु अमृतानन्दले पनि भोजपुरमा केही महिनाको जेल सजाय भोग्नपरेको थियो ।

म त्यसबेला काठमाडौंको एउटा सरकारी प्राविधिक शिक्षालयमा शिक्षक भै काम गरीरहेको थिएँ जुन काम मेरो आफै स्वेच्छाले नभै केही राणा कर्मचारीहरूले ममाथि दबाव हाललाई गरेका थिए । त्यही पनि एउटा कारण थियो किन म तरुण थेरवादी



श्री ५ त्रिभुवनलाई परित्राणसूत्र लगाई दिनु हुँदै

भिक्षु अमृतानन्दतिर आकर्षित हुन थालें, जसले आम जनतावीच हरेक विहान स्वयम्भूको पर्वतस्थानमा धर्मदेशनां र रातभर महापरिवाणको पाठ गर्दै आइरहेका थिए । यसबाट म निकै प्रभावित भएँ । सबै प्रकारको जमघट विरुद्ध लगाइएको पावन्दी विपरीत हूलका हूल मानिसहरू त्यहाँ दिनहुँ जम्मा हुने गर्दथे । यस धर्मलाई पुनर्जीवन दिन प्रयत्न गर्ने व्यक्तिसँग मेरो पहिलो भेट भयो, जसले धर्मप्रचार गर्नको लागि सरकारी नियमहरू विपरीत पनि साहसपूर्वक प्रखर धर्म चेतना जगाउने काम गरिरहेका थिए ।

त्यतिखेर भिक्षु अमृतानन्द आफ्नो भिक्षुत्वको तेश्रो वर्ष पूरा हुने अवस्थामा थिए । उहाँको उपसम्पदा जनवरी १९४० मा दिवंगत पूजनीय धम्मराखित बनसालंकार श्री पलेन बजीरानन महानायक महास्थविरको उपाध्यायत्वमा सम्पन्न भएको थियो । मभित्र पनि उहाँलाई आफ्नो धर्मप्रचारको काममा सधाउन जोश चलिरहेको थियो । त्यति बेला उहाँले काठमाडौंमा करीब दुइ वर्ष जति रहेर बुद्ध धर्मका चारवटा पुस्तकहरू प्रकाशित गरेका थिए, जुन पुस्तकहरू प्रकाशन भएको लगतै सरकारबाट जफत पनि गरियो ।

तानसेनमा सन् १९१८ मा शाक्यकुलमा जन्मनु भएका उहाँले

अठार वर्षको उमेरमा गृहत्याग गरी भारतको कुशीनगर जानु भई सन् १९३६ मा थेरवादी बौद्ध भिक्षु हुन भयो । वहाँले त्यसपछि ६ वर्ष वर्षा र श्रीलंकामा बुद्धधर्म र पाली साहित्य अंध्ययन गरी विताउनु भयो । उहाँको वयस्क जीवन भरी नै बुद्धधर्ममा श्रद्धा र पाली भाषा र साहित्यमा अभिरुचि रही नै रह्यो । पूजनीय अमृतानन्दले पाली भाषाबाट अनुवाद गर्नुभएका ८१ वटा बुद्धधर्म र बौद्ध साहित्य सम्बन्धी पुस्तकहरू नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमा लेखेका छन् । पाली भाषामा अनुवाद गरिएका उहाँका यस्ता प्रयत्नहरूको कदर स्वरूप श्रीलंकाको बौद्ध एकेडेमिबाट सन् १९५५ मा आचार्य परीक्षामा विशिष्ट श्रेणीमा उत्तीर्ण भैसकेपछि

भारतको नालन्दा ईन्स्टिच्यूटबाट मानको खातिर विद्यावारिधिको उपाधि प्रदान गरियो ।

पूजनीय अमृतानन्द भन्तेले भारतको सारनाथमा छँडाखेरी नोभेम्बर १९४४मा नयाँ शुरु भएको बुद्धिष्ठ सोसाइटी अफ नेपालको महासचिवमा नियुक्त हुनुभयो जसलाई पछि धर्माद्य सभाको नाम दिइएको थियो र भद्रत ऊ चन्द्रमणि महास्थविरलाई त्यसको पहिलो अध्यक्ष बनाइयो । पछि पूजनीय अमृतानन्दले धेरै वर्षसम्म यस सभाको अध्यक्ष भई काम गर्नु भयो । यसको फाइदा उठाउनु भई वहाँले त्यसबेलाको नेपाल सरकारको नेपाली भिक्षुहरू र तिनीहरूको नेपालमा गरेको कार्यविधिबाटे विरोध जनाउदै भारतका सबैजसो बौद्ध संस्थाहरूका साथै समस्त थेरवादी बौद्ध मुलुकका प्रभावशाली बौद्धहरूलाई पनि पत्राचार गर्नु भयो । त्यसैताका भद्रत प्रज्ञानन्द महायेरसहित आठजना भिक्षुहरूलाई देशनिकाला गरिएको थियो र यसरी धर्मप्रचारका कार्यहरू पूरा नै रोकियो । यसपछि चाँडै नै मैले पूज्य अमृतानन्द र उनका केही सहयोगीहरूसाथ श्रीलंकासम्म जाने सौभाग्य प्राप्त गरें । यस अधिमैले अनुमति विना नै पढाउने काम छोडिसकेको थिएँ, र सम्बन्धित अधिकारीहरूलाई पूर्व सूचना नदिइकै नेपाल छोडेर गएँ । त्यतिबेलाको हाम्रो श्रीलंकाद्वापको प्रवासका दिनहरू कष्टप्रद भएतापनि रुचिपूर्ण थिए । जबकी हाम्रा आध्यात्मिक तथा बौद्धिक कार्यहरूमा निकै प्रगति भैराखेको थियो, दैनिक भौतिक आवश्यकताका सामानहरूको असाध्यै कमी महशुश गर्नुपरेको थियो । श्रीलंकाका सरकारी अनुमतिविना हामी गएकोले पनि त्यसबेलाको युद्धकालीन राशनप्रथा तथा आवश्यक सामाग्रीहरूको औष्ठि कमीले पनि हामीलाई सताइएको थियो । सोही कारणले गर्दा आवश्यक सामाग्री उपलब्ध गराउने सुविधा पनि हामीलाई प्राप्त भएन । अप्रिल १९४६ मा भद्रत नारद महास्थविरको अध्यक्षतामा आएको उच्चस्तरीय सौहार्दपूर्ण मिशनसंगै वहाँ नेपाल फर्कनु भयो । पूज्य अमृतानन्दले नयाँ राणा प्रधानमन्त्री पद्य शाश्वरलाई उनीभन्दा पहिलेका राणा प्रधानमन्त्रीभन्दा निकै उदार पाउनु भयो । उहाँले सर्वशक्तिसम्पन्न प्रधानमन्त्रीलाई भद्रत धम्मालोक महास्थविरलाई प्रवासबाट नेपाल फर्काउन अनुमति प्राप्त गरे र जसै उहाँको पूज्य अमृतानन्दसँग भेट भयो । उहाँले खुसी व्यक्त गर्दै भन्नु भयो - "अमृतानन्द ! तिमीले निभीसकेको ज्योतिलाई फेरि बालिदियौ ।" चाँडै नै प्रवासी भिक्षुहरू पनि धमाधम आफ्नो गृहनगर फर्के, जस्तो फलस्वरूप नेपालमा बौद्ध भिक्षुहरूको धार्मिक क्रियाकलापमा उल्लेखनीय सुधार हुँदै आयो । यी सबै जसो काममा उहाँ पूज्य अमृतानन्द भन्ते कै प्रमुख भूमिका थियो, र उहाँले प्रधानमन्त्री पद्य शाश्वर, मोहन शाम्शेर र दिवंगत राजा विभुवन, महेन्द्र र वर्तमान श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्रवीरविक्रम शाहदेव सबैको बौद्धधर्म र यसका गतिविधिहरू सौहार्दपूर्ण वातावरणमा सम्मान गर्ने वातावरण बनाउन सफल भए । उहाँको नेपालका प्रमुख हर्ताकर्ताहरूसँगको व्यक्तिगत सुसम्बन्धले गर्दा पनि बुद्धधर्म सम्बन्धि कार्यहरू

सुचारुरूपले हुँदैगयो ।

सन् १९५२ मा उहाँको मनले चिताएको प्रमुख कुराहरूमध्ये एउटा कुरा पूर्ण हुनगयो, उहाँले स्वयम्भूमा बौद्धधर्मको केन्द्र विन्दु स्वरूप आनन्दकुटी विद्यापीठ नामक एउटा बौद्ध आवासीय विद्यालय खोल सफल हुनु भयो । यसको स्थापनामा मैले पनि नजिकबाट सम्पर्कमा रहेर काम गर्ने अवसर पाएको थिएँ, र यस विद्यालयमा पठनपाठन व्यवस्थित बनाउने तथा भित्री प्रशासनिक व्यवस्था मिलाउने कामको अभिभारा लिएको थिएँ । यस सम्बन्धी वात्य कार्यहरूबाटे स्वयं यसका संस्थापकले विशेष गरी आर्थिक अभिभारा जुटाउने काम अभिरुचिपूर्वक गर्नुहुन्यो ।

स्वयम्भूको आनन्दकुटी विद्यापीठ उहाँको वासस्थानको साथै मुख्य कार्यस्थल (हेडक्वार्टर) पनि बन्यो । यसको नजिकै काठले बनेको भवनमा उहाँले सन् १९५१ म 'अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ'को पनि स्थापना गर्नु भयो । सन् १९४३ मा स्थापित आनन्दकुटी विहार नेपालको पहिलो थेरवादी विहार थियो । सन् १९७३ मा पूज्य अमृतानन्दले बुद्धधर्म प्रचार गर्न तथा विहारलाई व्यवस्थित तरीकाले संचालन गर्न आनन्दकुटी विहार गुठीको स्थापना गर्नु भयो । नेपालमा हाल ६० भिक्षुहरू र ७० अनगारिकाहरू छन् । यस गुठीले विभिन्न भाषाहरूमा धेरै पुस्तक प्रकाशन गरिसकेको छ, र केही मासिक पत्रिकाहरू पनि प्रकाशित गरिरहेको छ । यस कार्यबाट काठमाडौं उपत्यकाका १३ विहारहरू र उपत्यका वाहिरका १५ विहारहरू लाभान्वित भएका छन् ।

वहाँले धेरै देशहरूको भ्रमण गरिसक्नु भएको छ, र विभिन्न सम्बासम्मेलनहरूमा भाँग लिइसक्नु भएको छ । जहाँ जानु भए पनि उहाँको बुद्धधर्म र शान्तिको लागि गरिएका देनहरूको कदर गरिनुकासाथै उहाँलाई विभिन्न उपाधिहरू पनि प्रदान गरिएको थियो । तर वहाँलाई प्राप्त विभिन्न सम्मानहरूमध्ये उल्लेखनीय सम्मान सन् १९८४ अगष्ट ७ मा श्रीलंकाको भिक्षु महासंघले प्रदान गरेको नेपालको महानायक पदवीकासाथै कोलम्बोको परम धम्माचेतिय पिरिवेनमा मनाइएको एउटा उत्सवमा प्रदान गरिएको 'त्रिपिटक विशारद'को उपाधि हो ।

भद्रत अमृतानन्दको अथक र अनवरत परिश्रमबाट भएका नयाँ-नयाँ बहुआयामिक कार्यहरूमा थेरवादी बुद्धधर्मको प्रचारप्रसारकै सिलसिलामा नेपालमा प्रचलित महायानी सम्प्रदायसित पनि समन्वय कायम गर्नु पनि थियो, जुन काम उहाँको ७० वर्षको उमेरसम्म पनि जारी नै रह्यो । उहाँसँग व्यक्तिगत रूपमा परिचित भएर करीब आधा सदी जस्तै कमी गरी सकेको मलाई यसमा संदेह छैन कि उहाँको यस दिशामा भएका प्रयत्नहरूबाट भविष्यमा पनि दशकैसम्म महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू हासिल भइरहने छ ।

- अमृतानन्दली (सन् १९३२, आनन्दकुटी विहार गुठी)मा प्रकाशित लेख "In Memory of Bhikshu Amritananda and the Light that he rekindled." बाट अनुवादित ।

अनुवाद :- डा. गणेश माली

भाजप्पुभूमि

पूज्य अमृतानन्द भन्तेको सम्मानामा दुई शब्द

♦ डा. गणेश माली

त्यस ताका (वि.सं. २०१३-२०१७) म आनन्दकुटी विद्यापीठमा विज्ञान र गणित पढाउँथे । श्री भवनलाल प्रधान प्रधानाध्यापक हुन् हुन्थ्यो । स्कूलका अन्य शिक्षकशिक्षिकाहरूसँग पनि मेरो राम्रै बसउठ थियो । दिवंगत प्रिन्सिपल रत्नबहादुर वजाचार्य आफ्नो अध्ययन सकाएर खर्खर खर्खर स्कूलमा आउनु भएको थियो । त्यो बेला स्कूलका सबै साथीहरू स्कूलमा पढाई राम्रो बनाउनमा जोश जाँगर चलिरहेको थियो र उत्साहपूर्वक कामहरू हुने गर्दथ्यो । सबभन्दा व्यस्त त मैले त्यसबेला पूज्य अमृतानन्द भन्तेलाई नै पाएँ जो हर घडी केही न केही काममा व्यस्त नै रहनु हुन्थ्यो ।

त्यसबेला धर्मात्मा व्यक्तिहरूबाटे मेरो सोच भित्रै किसिमको थियो । गम्भीर, शान्त, ध्यानमा नै अधिक समय विताउने, धर्मोपदेश गरी हिँड्ने, यस्तै किसिमको विचार थियो । भगवान् बुद्धको जीवनीको अध्ययनबाट मेरो यस्तो धारणा बनेको थियो । पूज्य अमृतानन्द भन्तेलाई यस्को विपरीत देख्दा मलाई केही आश्चर्य पनि लागिरहन्थ्यो ।

त्यसबेला उहाँ बुद्धकालीन ब्राह्मण, बुद्धकालीन राजपरिवार, महिला, श्रावक जस्ता पुस्तकहरू सिलसिलाबद्ध तरीकाले लेख्न र लेखाउनमा व्यस्त हुन्हुन्थ्यो । आनन्दकुटी विहारकै एउटा कक्षमा बसेर उक्त काम गर्नुहुन्थ्यो । साथमा धेरैजसो नेपाली शिक्षक बटुककृष्ण 'भूषण' बसेर सधाउनु हुन्थ्यो । र म पनि बेला-बेलामा त्यहाँ पुर्यो ।

पूज्य अमृतानन्द भन्तेको यस्तो व्यस्त जीवन देखेर मैले एकदिन

आफ्नो कौतुहलतालाई थाम्न सकिन र सोधि हाले - 'भन्ते ! म एउटा कुरा यहाँसँग सोधन चाहन्छु । हाम्रो जीवनमा धर्म किन चाहिन्छ ? धर्मको के प्रयोजन छ ?'

वहाँको छोटकरी जवाफ थियो - 'हाम्रो सांसारिक जीवनमा एउटा सपोर्ट (Support) अथवा आधारको लागि धर्म आवश्यक हुन्छ । हामीलाई दुख-सुखमा बाँच्न मदत गर्छ ।'

मैले त्यसबेला वहाँको यो उद्गारलाई राम्रो बुझन सकेको थिइन । तर पूज्य भन्तेको जीवनी देख्दा मलाई लाग्यो - वहाँको यत्तिको संघर्ष गर्ने बल त्यही सपोर्ट (आधार) बाट त आएको होइन ?

अचेल पनि म केही भन्तेहरूको अत्यन्त व्यस्त दिनचर्या देखेर सोच्ने गर्छु । भिक्षुहरू त गृहस्थहरूभन्दा पनि व्यस्त हुँदा रहेछन् । विहानैरेखि कामकाजमा व्यस्त । गृहस्थ र भिक्षु जीवनमा के फरक रह्यो र ?

पछि पनि मैले धेरै पटक पूज्य अमृतानन्द भन्तेसँग कुरा गर्न अवसर पाएको थिएँ, तर धेरै जसो कुरा स्कूलको बारेमा नै हुन्थ्यो । वहाँसँग अन्तिम भेट धर्मनिरपेक्ष आन्दोलन ताका भएको थियो । जितिखेर पनि उत्तिकै ताजा र जोशिला वहाँको जीवन देख्दा कहिले काहिं म आफैसँग प्रश्न गर्छु । वहाँले भित्री हृदयदेखि धर्मको ज्योतिको आधार पाउनु भएकोले नै यस किसिमको जीवन जिउन सक्नु भएको त होइन ? होरेक धार्मिक जीवन जिउने व्यक्तिको लागि यस प्रकारको आधार आवश्यक हुन्छ, यही निस्कर्षमा म पनि पुरेको छु ।

अतुलनीय टिकाउ र आरामदायी सुविधाका
साथ Jialing को परम्परागत पावरको

आश्चर्यजनक रांगम । आजैदेखि
Jialing हाँक्न शुरु गर्नुहोसु र बाँकी
अन्य बाइकहरूमन्दा तपाईंलाई धेरै अगाडि
यसाले पुर्याएको महरुसा गर्नुहोसु ।



Sugar Trading Company P. Ltd.
Jialing Complex, Basundhara, Ring Road
Kathmandu, Nepal
Tel: 43553365, Fax: 977-1-4355348
E-mail: sujan@mos.com.np
Tripureshwor Showroom, Tel: 4249503

पाप कर्म कहिल्यै नर्जुन् ।
पुण्य गर्दै जानु ।

आफूनो (मन) चित्तलाई शुद्ध नर्जुन्
यहि नै बुद्धको उपदेश हो ।

VISHWA MOTOR TRADERS
P.O.Box 100, Kathmandu Tel: 4226635 / 4234173

विश्व मोटर ट्रेडर्स

प-२, ४०८, प्राप्तिमाला, काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. ९८४२६६५५, ९८४२७१३०, फैक्टरी: ९८४-१-४२२६६५५
ईमेल: vmtmotorparts@wink.com.np

टोयोटा, भित्तिकोटि, निसान, इत्यतु, तनुकि इयारि गाडिहा, गाडिहारू चो लागि सम्पर्क गर्नुहोसु ।

आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर

- रत्नसुन्दर शाक्य

नेपालमा स्थविरवाद बुद्ध धर्म पुनरुत्थान गर्नमा अग्रणी भूमिका निभाउनुभएका व्यक्तिहरूमा आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर पनि एक प्रमुख हुनुहुन्छ ।

उहाँको जन्म लुम्बिनी अञ्चलको पाल्या तानसेनस्थित भीमसेन टोलमा वि.सं. १९७५ को पौष महिनामा भएको थियो । उहाँको पिता हीराकाजी शाक्य र माता टीकामाया शाक्य थिए । उहाँहरूले आफ्नो ज्येष्ठ पुत्रलाई “लालकाजी शाक्य” नामकरण गरेका थिए । उहाँलाई ७ वर्षको उमेरमा पिताले चूडाकर्म गराउन पाटनको हिरण्यवर्ण महाविहार (क्वाबहाल) मा ल्याएका थिए । त्यसताका एक बृद्ध गुभाजू (बजाचार्य) को मुखबाट यी शब्दहरू सुनेका थिए- “हिजोआज भित्तामा चित्रित गरेका भिक्षुहरूमात्र छन्, सजीव भिक्षुहरू कहाँ छन् र ?”

हो पनि, त्यतिबेला नेपालमा न त कोही महायानी भिक्षु (घेरु) थिए न त कोही थेरवादी । वि.सं. १९८१ सालमा नेपाल आगमन गर्नुभएका तिब्बतको अन्दो (खाम) का क्यान्छ्या लामाको उपदेश सुनी प्रभावित हुनुभएका ५ जना घेरुहरू पनि शायद केही महिनापछि मात्र कान्तिपुरमा देखा पर्न आएको हुनसक्छ ।

उहाँले आफ्नो जीवनमा सबभन्दा पहिले सजीव भिक्षुको दर्शन सन् १९९५ (वि.सं. १९९२ को वैशाख महिनातिर) मा तथागतको परिवर्णाणस्थल कुशीनगरमा पाएको थियो र त्यसैबेला भगवान् बुद्धको निर्वाणमूर्ति भएको मन्दिरमा गई “आउँदो वर्षमा प्रवर्जित हुनेछु” भनी मनमनै प्रतिज्ञा गरेका थिए जसअनुसार एक सालपछि पहिले जस्तै उहाँ तानसेनबाट आफ्नो गर्भवती त्व्रीलाई समेत थाहा नदिई कुशीनगर पुगे । तर उहाँलाई खोज उहाँका काका मोतीकाजी शाक्य (लुम्बिनीस्थित भिक्षु विमलानन्दका पिता) कुशीनगर आइपुगे ।

अफशोचको कुरा ! १० वर्षको उमेरमा उहाँको माता-पिता एवं बाजेको समेत निधन हुनगएको कारण शायद उहाँमा विरक्तभाव आएको हुनपछ जसको कारण बरोबर घरबाट भागेर यूताउता, डुल जान्ये । त्यही प्रसङ्गअनुरूप वि.सं. १९९१ मा तानसेनबाट भारी कलकत्ता पुनरुभएका उहाँ हिउँदै मौसममा आफ्ना आफन्तहरू रहेको ठाउँ नेपालको पूर्वाञ्चलस्थित भोजपुरमा पुग्नुभएको थियो । त्यहाँ आफ्नो प्रमुख नातेदार कुलधन शाक्य (दिवंगत संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर एवं हाल उपसंघनायक भिक्षु सुवोधानन्द महास्थविरका पिता) कहाँ केही महिना रही वि.सं. १९९२ साल (बु.सं. २४७९) को वैशाख पूर्णिमा कुशीनगरमा हेने हेतु कुलधन शाक्यले आफ्नो एक छिमेकी सिद्धिराज शाक्य र पुत्र कुलराज शाक्य (भावी भिक्षु सुवोधानन्द-

प्रवर्जित वि.सं. १९९६) बौद्ध तीर्थयात्रा गर्न आएकाहरूका साथ लालकाजी शाक्य पनि आउनु भएको थियो । त्यसैबेला उहाँले कुशीनगरमा पहिलोपल्ट सजीव भिक्षुको दर्शन पाउनु भएको थियो । उहाँहरू तीर्थयात्रा सम्पन्न गरी लालकाजी शाक्यलाई तानसेन छाडी भोजपुर फर्केका थिए । लालकाजी शाक्यलाई तानसेन छाड्न आउनुभएका विशेषत: कुलधन शाक्यले मोतीकाजी शाक्यलाई लालकाजी शाक्यको स्वभावलाई बदल्न विवाह गरी दिनुपर्ने सल्लाह दिएर आउनु भएको थियो । उहाँको यस रायलाई सही ठानी काका मोतीकाजी शाक्यले वि.सं. १९९२ सालमा टोल छिमेकीकै छोरी हरिमाया (भावी अनागारिका सघमित्रा) सित विवाह गरिएको थियो ।

विवाह पछि पनि उहाँको स्वभाव बदलेन । वि.सं. १९९३ को मा घरबाट फेरि भागेर कुशीनगर पुगी आफ्नो इच्छा ऊ चन्द्रमणि महास्थविर (सन् १९७६-१९७२) समक्ष व्यक्त गरे । तत्कालै उहाँले प्रवर्जित गर्नुभएन । अतः लालकाजी शाक्य गोरखपुर र बनारसमा केही समय घुमफिर गरी रहे । उहाँलाई खोज आउनुभएका काका मोतीकाजी शाक्यले गोरखपुरमा श्रामणेर बन्ने अठोट गरिसकेको कुरा उल्लेख गरिएको एक पत्र प्राप्त गरे । उक्त पत्र देखा साथै मोतीकाजीले भतिजाको आशा मारी तानसेन फर्केका थिए । पछि एउटा अर्को पत्रद्वारा श्रामणेर बन्ने स्वीकृति पठाए ।

यसप्रकार घरबाट अनुमति प्राप्त गरी लालकाजी शाक्य २ अगस्त १९९६ का दिन ऊ चन्द्रमणि महास्थविरको आचार्यत्वमा प्रवर्जित भई “श्रामणेर अमृतानन्द” हुनुभयो । उहाँलाई श्रामणेर गरिसकेपछि ऊ चन्द्रमणि महास्थविरले श्रामणेर अमृतानन्दलाई नेपालका आफ्नै एक शिष्य भिक्षु महाप्रज्ञाकहाँ, कालिम्पोड पठाइदिए । यसप्रकार श्रामणेर अमृतानन्द ऊ चन्द्रमणि महास्थविरको आश्रयमा रहेको केही महिनापछि भिक्षु महाप्रज्ञाको आश्रयमा रही अध्ययन-मनन गर्ने मौका पाउनुभएको थियो ।

कालिम्पोडको त्रिपाई डाँडामा अवस्थित “प्रज्ञाचैत्य महाविहार” मा भिक्षु महाप्रज्ञाका साथ केही समय विताइसकेपछि श्रामणेर अमृतानन्दले पुनः एकपटक भोजपुरमा आफ्ना आफन्तहरू कहाँ जाने विचार गर्नुभयो । अतः उहाँ गुरु भिक्षु महाप्रज्ञासित अनुमति लिई वि.सं. १९९३ सालको मझसिरमा इलामको बाटो हुदै भोजपुर प्रस्थान गर्नुभएको थियो । श्रामणेर अमृतानन्द भोजपुर पुग्नुभएको ३ हप्तापछि भिक्षु महाप्रज्ञा पनि भोजपुर आइपुगे ।

श्रामणेर अमृतानन्द र गुरुवर भिक्षु महाप्रज्ञाको भोजपुर

आगमनबाट भोजपुरमा उहाँहरूको प्रवचन सुनेर त्यहाँका परम्परागत बुद्ध धर्मावलम्बीहरूले बुद्ध धर्मबारे निकै ज्ञान हासिल गरे । त्यहाँका उपासकोपासिकाहरूको श्रद्धाको कदर गरी एउटा बुद्धमूर्ति बनाउने कुरा भिक्षु महाप्रज्ञाले उठाउनासाथै तुरन्तै आवश्यक सामान बटुली काम शुरू गरिएको थियो । दुवै भिक्षुहरूबाट धर्मप्रचारमा आलोपालो गर्दै मूर्ति बनाउने कार्य हुँदै गयो र १८ दिनमा सो बुद्धमूर्ति तयार भएपछि वि.सं. १९९३ साल, पौष ३० गतेका दिन भव्य रथयात्रा गरी पहिलेदेखि धर्मस्थलको रूपमा रहै आएको गुम्बामा प्रतिस्थापित गरी गुम्बाको नाम पनि भिक्षु महाप्रज्ञाले नै “श्री शाक्यमुनि विहार” राख्नुभएको थियो ।

यसको भोलिपल्ट १ माघ १९९३ का दिन विहारमा थुपै भक्तजनहरू धर्मश्रवणको साथै दानपदानको निमित्त आइहेको थियो । ठीक, त्यसै बे ला भोजपुर जिल्लाका बडाहाकिम गरुडध्वज केही कर्मचारी र सिपाहीहरू साथ लिई विहारमा आउनुभयो । निज, श्री ३ चन्द्र शम्शेर (शासनकाल. सन् १९०१-२९) को पालामा

सिंहदरबारमा आठपहरिया छँदा महाप्रज्ञालगायत अन्य ४ जना घेलुंहरूलाई देश निकाला गरेको घटनासँग परिचित व्यक्ति थिए ।

भिक्षु महाप्रज्ञालाई देल्लासाथ केही सवाल-जवाफ गरियो । त्यसबेला नै निष्कासित गरिएका व्यक्ति पुनः देशभित्र आएको, नयाँ धर्म (स्थविरवाद) प्रचार गरेको, हिन्दु-बौद्ध भएको, अफ बुद्धमूर्तिसमेत निर्माण गरेको आदि आरोप लगाई उहाँको साथै उहाँको विशेष सहयोगी हुनुभएका श्रामणेर अमृतानन्दलाई पनि साथै लगी ३ महिनासम्म भोजपुर जेलमा राखिएको थियो ।

भोजपुर जेलमा ३ महिना राखिसकेपछि उहाँहरूलाई धनकुटा



जेलमा चलान गरिएको थियो । धनकुटा जेलमा ल्याएको एक महिना पछि पुनः उहाँहरूलाई सीमापारी जोगवनी स्टेशन पुऱ्याए । त्यसपछि दुबैजना जोगवनीबाट कटिहार-सिलीगुडी हुँदै कालिम्पोडको प्रज्ञाचैत्य महाविहारमा पुनुभयो ।

वि.सं. १९९४ सालको शुरू (सन् १९३७ को मध्य) मा श्रामणेर अमृतानन्द पाली साहित्य अध्ययनार्थ वर्मा जानुभयो ।

बर्माको माधिल्लो भाग मोलमिनमा अवस्थित “टाउँपीक च्याउँ” नामक विहारमा केही महिना रहनुभयो । त्यसताका सो विहारमा दिवंगत संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर र हाल संघनायक हुनुभएका भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर पाली साहित्य अध्ययनार्थ रहै थिए । तर श्रामणेर अमृतानन्दलाई त्यस ठाउँ (मोलमिन) उपयुक्त (खानाको प्रतिकुलताका कारण) नहुनाको कारण उहाँ त्यहाँबाट श्रीलज्जा जानुभयो । श्रीलज्जा पुरन्भई सर्वप्रथम केलनियास्थित विद्यालंकार परिवेणमा केही महिना रहे । त्यसपछि कोलम्बोको प्रसिद्ध बजिराराममा जानुभयो । उहाँले बजिरारामका प्रमुख आचार्य सिरिपेले न बजिरबाण महास्थविरको छत्रघाँयामा रही पाली साहित्य अध्ययन गर्दै लगे ।

उहाँ श्रीलज्जामा पुरनुभएको अढाई वर्ष पछि गृहस्थको बेलादेखि नै नातेदार हुनुभएका

कुलराज शाक्य जो वि.सं. १९९६ सालको वैशाख पूर्णिमाको दिन कुशीनगरमा ऊ चन्द्रमणि महास्थविरको आचार्यत्वमा प्रव्रजित भई श्रामणेर सुबोधानन्द हुनुभएका थिए लाई निरन्तर पत्र व्यवहार गर्दै आएको फलस्वरूपसँगै उपसम्पन्न हुन श्रीलज्जा बोलाइयो ।

त्यसताका (कार्तिक, वि.सं. १९९६) श्रामणेर सुबोधानन्द कालिम्पोडको प्रज्ञाचैत्य विहारमा भिक्षु महाप्रज्ञाका साथ रहै थिए । श्रामणेर अमृतानन्दको पत्र पाउनासाथ श्रामणेर सुबोधानन्द गुरुवर भिक्षु महाप्रज्ञासित अनुमति लिई कलकत्ताबाट मण्डपमैल्य-धनुष्कोटी-तलैमन्नार हुँदै कोलम्बोको बजिराराममा

पुनुभयो ।

श्रामणेर सुवोधानन्द श्रीलङ्गा पुनुभएको दुई-अढाई महिनापछि श्रामणेर अमृतानन्दले विहाराधिपति पेलेन बजिरत्राण महास्थविरसमक्ष उपसम्पन्न हुने कुरा उठाउन भयो र दुवै जना बजिरत्राण महास्थविरको उपाध्यायत्वमा २५ जनवरी १९४० अर्थात् १२ माघ १९९६ का दिन कोलम्बोको रत्मलाने चक्रिकन्दाराम विहारको सीमागृहमा उपसम्पन्न भई भिक्षु अमृतानन्द र भिक्षु सुवोधानन्द हुनुभएको थियो ।

भिक्षु अमृतानन्द उपसम्पन्न हुनुभएको भण्डै ३ वर्षपछि सन् १९४२ को अन्त - आश्विन, १९९९ साल) तिर कान्तिपुरको स्वयम्भूस्थित किन्डोल विहारमा आइपुनुभएको थियो । त्यसबेला उहाँ भर्खर २४/२५ वर्षका नवयुवक भिक्षु थिए जो श्रीलङ्गाबाट अध्ययन गरी फर्कनुभएको कारण पनि जनमानसमा उहाँ एवं उहाँको उपदेशको प्रभाव पर्न गएको थियो त्यसैमा पनि उहाँ ऊचन्द्रमणि महास्थविर र भिक्षु महाप्रज्ञा जस धर्मकथिक गुरुहरूको आश्रयमा रही बाक्षरक्ति प्राप्त गरिसकेका व्यक्ति थिए ।

यी विभिन्न कारणहरूबाट उहाँ एवं उहाँको धर्मोपदेशको प्रभाव त्यसताका प्रायः सम्पूर्ण श्रद्धालुहरूलाई पर्न गएको थियो । त्यसमा पनि सोही सालको कार्तिक महिनाभर स्वयम्भूपर्वतस्थानमा बिहान-बिहान उहाँले विशेषतः विश्वन्तर जातको धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । धर्मदेशना समाप्तिको अवसरमा कार्तिक पूर्णिमाका दिन उहाँले सिर्फ ४/५ जना भिक्षु-श्रामणेरहरूद्वारा अहोरात्र महापरित्राण पाठ सम्पन्न गर्नुभएको थियो । महापरित्राणको समाप्तिपछि भेलिपल्ट विहान पनि बडो भव्यरूपमा असंख्य श्रद्धालुहरूको उपस्थितिमा बुद्धपूजा एवं दानादि कार्य सम्पन्न भएको थियो । यसबेलादेखि विशेषतः काठमाडौं उपत्यकाका श्रद्धालुहरूका ध्यान बुद्धधर्मप्रति केन्द्रित हुई आएको थियो ।

तर, अफशोच ! यसको डेढ वर्षपछि नै षड्यन्तकरीहरूको उजुरीबाट राणा प्रधानमन्त्री जुद्धशम्शेर (शासनकाल, सन् १९३२-४५) को सरकारले भर्खर-भर्खर मात्र कान्तिपुरमा देखिन आएका द जना भिक्षु एवं श्रामणेरहरूलाई १५ श्रावण २००१ अर्थात् ३० जुलाई १९४४ का दिन देशबाट निर्वासित गरियो ।

वर्षावासकालभित्र निर्वासित गरिएका ती भिक्षु एवं श्रामणेरहरूले भारतका विभिन्न ठाउँहरूमा जसोतसो गरी वर्षावासकाल बिताइसकेपछि प्रायः उहाँहरू कार्तिक - नोभेम्बर १९४४) महिनामा सारनाथमा जम्मा भए उहाँहरू एवं भारतस्थित देशविदेशका भिक्षुहरूका बीच नेपाल सरकारले गरेको अन्यायबारे बहृत छलफल गरे जसको फलस्वरूप नेपालमा पुनः बुद्धधर्म भित्रयाउने आशयले "धर्मोदय सभा" को स्थापना भयो । संस्थापक अध्यक्षमा भिक्षु ऊचन्द्रमणि महास्थविर नियुक्त हुनुभयो । उपाध्यक्षमा - भद्रन्त आनन्द कौशल्यायन, सचिव-भिक्षु अमृतानन्द, संयुक्त सविच-भिक्षु महानाम, कोषाध्यक्ष-मणिहर्षज्योति

कंसाकार र अन्य सदस्यहरूमा भिक्षु ऊकित्तिमा महास्थविर, भिक्षु धर्मालोक स्थविर, भिक्षु महाप्रज्ञा स्थविर र भिक्षु सुवोधानन्द नियुक्त गरियो ।

यस सभाले कार्यान्वयनस्वरूप विशेषतः सचिव पदमा रहनु भएका भिक्षु अमृतानन्दले भारतमा जति पनि बौद्ध संस्थाहरू थिए ती सबैसँग नेपालबाट भिक्षुहरू निष्कासित गरिएको बारेमा नेपाल सरकारको विरोध गर्नका निमित अपिल गरे । श्रीलङ्ग, बर्मा, थाइल्याण्ड आदि थेरवादी बौद्ध देशहरूलाई पनि पत्र पठाए ।

विशेषतः यसै सन्दर्भमा भिक्षु अमृतानन्द सन् १९४५ मा श्रीलङ्ग जानुभयो । उहाँ आफ्नो गुरुकहाँ जानुभयो र गुरुका प्रमुख शिष्य भिक्षु नारद महास्थविर (सन् १९९८-१९९९) को नेतृत्वमा आफूसहित ५ जनाको एक शिष्टमण्डल नेपाल ल्याउन सफल भए ।

त्यस शिष्टमण्डलको तर्फबाट विशेषतः भिक्षु अमृतानन्दकै प्रयासबाट नेपालबाट निष्कासित भिक्षुहरू स्वदेश फर्क्ने मौका पाए जसमा सर्वप्रथम निष्कासित भिक्षुहरूमध्ये बृद्ध भिक्षु धर्मालोक स्थविर (त्यसताका ५६ वर्ष) लाई भित्रयाउने प्रमाणी श्री ३ पद शम्शेर (शासनकाल सन् १९४५-४८) ले दिएको थियो । भिक्षु धर्मालोक आनन्दकुटी विहारमा आई पुनुभएको बेला उहाँको आँखामा प्रीतिमय आँशु भारेर कृतज्ञतास्वरूप भिक्षु अमृतानन्दलाई भन्नुभएको थियो-“अमृतानन्द ! तपाईंले निभिसकेको बत्तीलाई फेरि बालीदिनुभयो ।”

त्यसबेलादेखि सन् १९७९ (वि.सं. २०३६) सम्ममा भिक्षु नारद महास्थविरले ६ पटकसम्म नेपाल यात्रा गर्नु भई नेपालमा स्थविरवाद बुद्ध धर्मको व्यापक प्रचारप्रसारमा निकै योगदान दिनुभएको थियो । यी सब कार्य भिक्षु नारद महास्थविरको भिक्षु अमृतानन्दसित धनिष्ठ सम्पर्क हुन आएको फलस्वरूप सम्भव भएको हो ।

सन् १९५१ को फरवरीको अन्तिम हप्ता (फागुन, २००७ वि.सं.) मा कोलम्बो बजिरारामबाटी महिले पञ्चासिहर र जानरतन महास्थविर नेपाल आगमन गर्नुभएको थियो । त्यसबेला उहाँहरूले श्री ५ त्रिभुवनलाई नारायणहिटी दरबारमा भेट गर्न जानुभएको थियो । उहाँहरूको साथै भिक्षु अमृतानन्द पनि जानुभएको थियो । भेटको सुअवसरमा उहाँहरूले मौसुफ सरकारको सु-स्वास्थ्यको कामना गरी परित्राण पाठ गर्नुभएको थियो । परित्राण पाठपछि मौसुफ सरकारको बाहुलीमा भिक्षु अमृतानन्दले परित्राण सूत्र बाँधिएको थियो । त्यसबेलादेखि मौसुफ सरकारसँग उहाँको सौहार्दपूर्ण मैत्री सम्बन्ध उहाँको अन्तिम जीवनकाल (श्री ५ त्रिभुवनको स्वर्गारोहण ३० फागुन २०११ वि.सं.) सम्म पनि रहेको थियो । त्यस अवधिभित्रमा भिक्षु अमृतानन्दको प्रेरणाबाट श्री ५ त्रिभुवनले विशेषतः निम्न पुण्यकार्यहरू गर्ने सुअवसर

प्राप्त गरिबक्सेको थियो -

- १) बुद्धका अग्रश्रावक सारिपुत्र र महामौद्गल्यायन महास्थविरहरूको पवित्र अस्थिधातु नेपाल आगमन गराउन मौसुफको अध्यक्षतामा स्वागत समिति तयार गरेको थियो । मौसुफले नै ६ नवम्बर १९५१ का दिन गौचरनमा अस्थिधातु रहेको सुवर्णमय चैत्य श्रद्धाका साथ आफ्नो हातमा जिम्मा लिइबक्सेको ।
- २) २४ कार्तिक २००८ का दिन अग्रश्रावक अस्थिधातुका साथ आउन भएका देशविदेशका भिक्षु महासंघालाई नारायणीटी राजदरबारभित्र भोजन गराइबक्सेको ।
- ३) वि.सं. २००८ सालको वैशाख पूर्णिमाका दिन (७ जेष्ठ, २४९५ ब.सं.) मौसुफ सरकार आनन्दकुटी विहारमा सवारी होइबक्सी वैशाख पूर्णिमाका दिन सार्वजनिक विदाको घोषणा गरिबक्सेको ।
- ४) सन् १९५१ (वि.सं. २००८) देखि श्री ५ को जन्मोत्सवमा भिक्षु महासंघद्वारा महापरित्राण पाठ गराउने चलन शुभारम्भ गरिबक्सेको, सन् १९५१ मा श्री ५ त्रिभुवनले राजदरबारभित्रै महापरित्राण पाठ गराइबक्सेको ।
- ५) सन् १९५६ (वि.सं. २०१३) मा विश्व बौद्ध भारत्त्व संघ (The Worls Fellowship of Buddhist) को चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन नेपालमा सम्पन्न गर्नको निमित्त सन् १९५४ मा बर्मामा भएको तेसो विश्व बौद्ध सम्मेलनमा प्रस्ताव पठाइबक्सेको ।

अपशोच ! १३ मार्च १९५५ मा श्री ५ त्रिभुवन स्वर्गारोहण होइबक्सेको कारण नेपालमा सन् १९५६ को नोभेम्बर महिनामा सम्पन्न भएको चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनमा उहाँको स्थानमा श्री ५ महेन्द्रले अध्यक्षता ग्रहण गरिबक्सेको थियो ।

स्मरणीय छ, सन् १९५० मा विश्व बौद्ध भारत्त्व संघको स्थापना प्रो. गुणपाल पियसेन मल्लालशेकर (सन् १९९९-१९७३) ले गर्नुभएको थियो । संघको स्थापना सालदेखि नै विश्व बौद्ध सम्मेलन पनि शुभारम्भ भएको थियो ।

प्रथम विश्व बौद्ध सम्मेलन, जुन सन् १९५० मा श्रीलङ्कामा सम्पन्न भएको थियो देखि भिक्षु अमृतानन्दले प्रत्येक सम्मेलनहरूमा भाग लिई आउनुभएको थियो । नेपालमा सम्पन्न भएको चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनको आयोजना यद्यपि “धर्मोदय सभा” को आयोजनामा भएको थियो । तैपनि उहाँको विद्वताले आफै स्थान ओगटेको थियो । यसैको फलस्वरूप सम्मेलनको समाप्तिपछिदेखि भिक्षु अमृतानन्दलाई देशविदेशमा भ्रमण गर्न आमन्वय गरियो जसअनुसार सर्वप्रथम उहाँ इटालीको प्रो. जोसेफ टुच्चीको निमन्त्रणामा ३१ डिसेम्बर १९५६ का दिन रोम प्रस्थान गर्नुभयो । उहाँ इटालीको साथै युरोपका अधिकांश मुलुकहरूमा पुगी नेपालको परिचय दिई जानुभयो । यात्राकै दौरानमा उहाँ

२४-३० नोभेम्बर १९५८ मा थाइल्याण्डको राजधानी बैंककमा सम्पन्न पञ्चम विश्व बौद्ध सम्मेलनमा पनि नेपालको प्रतिनिधि भई सहभागी हुनुभएको थियो । सम्मेलनपश्चात् दक्षिणपूर्व एसियाका अन्य केही मुलुकहरूमा पनि भ्रमण गरी २२ डिसेम्बर १९५८ का दिन उहाँ स्वदेश फर्कनुभएको थियो ।

त्यसपश्चात् भावी जीवनमा उहाँले गर्नुभएको भ्रमण कार्यहरूको पनि एकपटक स्मरण गरौ-

- | | |
|----------|---|
| सन् १९५९ | - चीन, भियतनाम, मंगोलिया, रुस आदि । |
| सन् १९६० | - भेनिसमा सम्पन्न विश्व धर्म सम्मेलनमा सहभागी । |
| सन् १९६२ | - मास्को (रूस), पोल्याण्ड चेकोस्लाभाविया, हंगेरी, बुल्गरिया, युगोस्लाभिया, अस्ट्रेलिया, पूर्व जर्मनी, इरान, पाकिस्तान आदि । |
| सन् १९६५ | - हेलसिन्की (फिनल्याण्ड) मा सम्पन्न विश्व धर्म सम्मेलनमा सहभागी । |
| सन् १९६९ | - कैरो (इजिप्ट) मा सम्पन्न विश्वशान्ति सम्मेलनमा सहभागी । इजरायली सरकारको निमन्त्रणामा तेल अभिभक्तो भ्रमण । |
| सन् १९७० | - मंगोलिया, जापान, दक्षिण कोरिया, अफगानिस्तान-बामियान । |
| सन् १९८३ | - अतिशा दिपंकर श्रीज्ञानको १०००औं जन्मोत्सव जुन ढाका (बंगलादेश) मा सम्पन्न भएको थियो मा सहभागी हुनुभएको । |

अब याद गरौ- उहाँको विद्वताको कदरस्वरूप देश विदेशबाट उहाँलाई दिएको मानपदवीहरू :

- १) नेपाल शासनसोभण श्री धर्मरक्षित वशालकार -सन् १९५५, श्रीलङ्काको कोलम्बोस्थित अमरपुर निकायबाट ।
- २) “गार्डेन” - सन् १९५९, मंगोलियाका बौद्धहरूबाट ।
- ३) “गोरखा दक्षिणवाहु” - सन् १९६८, नेपाल सरकार (श्री ५ महेन्द्र) बाट ।
- ४) “साहित्य चक्रवर्ती” - सन् १९७६, बुद्धिष्ठ एकेडेमी अफ सिलोनबाट ।
- ५) “विद्यावारिधि” - सन् १९७९, नालन्दा पाली महाविद्यालयबाट ।
- ६) “त्रिपिटक विशारद शासन जोतक” - सन् १९८४, श्रीलङ्काको तीनै (श्याम निकाय, अमरपुर निकाय र रामञ्ज निकाय) बाट ।

भिक्षु अमृतानन्दले वि.सं. २००८ सालको मझिसर (डिसेम्बर १९५१ ई.) महिनामा आनन्दकुटी विहारमा “अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ” को स्थापना गर्नुभएको थियो । यस्तै सन् १९५२ मा उहाँले ‘आनन्दकुटी विद्यापीठ’ नामक स्कूल पनि स्थापना गर्नुभयो ।

वि.सं. २०२९ (सन् १९७३) मा उहाँले आनन्दकुटी विहारको हेरचाह, संरक्षण र बुद्ध धर्मको प्रचारप्रसारका साथै विहारमा वस्ने भिक्षुहरूको निमित्त भोजन आदिको व्यवस्था गर्न “आनन्दकुटी

विहार गुठी" को स्थापना गर्नुभएको थियो । यसै विहार गुठीको तर्फबाट उहाँको बुद्धकालीन ग्रन्थहरू मात्र नमै वि.सं. २०३० सालको वैशाख महिनादेखि 'आनन्दभूमि' बौद्ध मासिक पत्रिका पनि अचाचार्धसम्म प्रकाशित गर्दै आएको सबैलाई थाहा भएके कुरा हो ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर बुद्धकालीन ग्रन्थ एक आपसमा पर्यायवाची शब्द जस्तै हुन गएको छ । उहाँले भण्डै दुई दशकसम्म ऐउटै कोठामा रही बुद्धकालीन ब्राह्मण, गृहस्थी, राजपरिवार, परिवाजक, महिला, श्रावक, श्राविका, ब्रह्मादिदेव, प्रेतकथा, विमानकथा आदि असंख्य पात्रहरूलाई सङ्गलन गरी क्रमिकरूपमा छृष्टयाई सर्वप्रथम बुद्धकालीन ब्राह्मणदेखि लेखन कार्य शुरू गर्नुभएको थियो । जसअनुसार, बुद्धकालीन ब्राह्मण - ३ भाग, गृहस्थीहरू - ३ भाग, राजपरिवार - ३ भाग, परिवाजक - ३ भाग, महिलाहरू - २ भाग, श्रावक चरित - ६ भाग, श्राविका चरित - १ भाग, ब्रह्मादिदेव - ३ भाग र प्रेतकथा र विमानकथा - १ / १ भाग गरी प्रकाशन गर्नुभएको छ । यसप्रकार भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको सत्प्रयासबाट नेपाली जनसमुदायलाई बुद्ध धर्म अध्ययन गर्न एकदम सहज गराई ठूलो सेवा गर्नुभएको छ ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले वि.सं. २०२३ सालको जेष्ठ महिनामा आफू प्रव्रजित भएको ३० औं वर्ष र उपसम्पन्न भएको २५ औं (रजत वर्ष) पुगेको अवसर लिई आनन्दकुटी विहारमा महापरित्राण पाठ एवं अन्य दानदि कार्य गर्नुभएको थियो । त्यसबेला श्रीलङ्घावाट नारद महास्थविर पनि निमन्त्रित हुनुभएको थियो ।

यस्तैगरी, भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले आफू प्रव्रजित भएको ५४ औं र उपसम्पन्न भएको ५० औं वर्ष (स्वर्ण उत्सव) पुगेको अवसर लिई वि.सं. २०४७ सालको आश्विन १८ र १९ गते (४-५ अक्टोबर, १९९०) दुई दिन बडो भव्यरूपमा विभिन्न कार्यक्रम राखी अझ अभूतपूर्व रूपमा ऐतिहासिक संगायना

देशनासमेत गर्ने प्रबन्ध गर्नुभएको थियो । यस अवसरमा गरिने संगायना धर्मदेशना र विशिष्ट प्रकारको दान-प्रदान (५०० प्रकारका वस्तु) को विषयमा ४ भाद्र २०४७ का दिन बेलुकी ९ बजेसम्म आनन्दकुटी विहारवासी भिक्षुहरूसँग छलफल गर्दै शयन गर्न जानुभएका उहाँ रातको कुन प्रहरमा हृदय गति बन्द भई निधन हुनुभयो त्यो कसैलाई थाहा भएन सो कुरा ५ भाद्र २०४७ का दिन बिहान मात्र थाहा पाइयो ।

स्मरणीय छ, भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको अन्तिम भाषण ३० जुन १९९० अर्थात् १६ असार २०४७ का दिन काठमाडौंको खुल्लामञ्चमा दिनुभएको थियो । त्यसबेला उहाँले धर्मनिरपेक्षाको माग राख्दै निस्केको शान्ति पदयात्राको अवसानमा नेपालमा हिन्दु धर्मको एकाधिपत्यताले गर्दा विगत ३० वर्षका इतिहास (पञ्चायती व्यवस्था) मा हिन्दु धर्मको नाममा धेरै अमानवीय अन्याय, दुराचार, दबाव तथा भय र त्रासहरू भएको कुरा स्पष्ट पारिदिनुभएको थियो । उहाँले त्यसबेला नेपालको संविधान धर्मनिरपेक्ष हुनु अत्यावश्यक भएको बारेमा विशाल जनसभामा बोल्नुभएको थियो । तर सम्पूर्ण नेपाली जनताको आशाविपरित नेपालको संविधानमा हिन्दु अधिराज्य उल्लेख यथावत् गरियो नै । केही दरबारिया ब्राह्मणहरूको हातमा लगाम रहेको यस देशका जनताको केही न केही रकम चाहेर नचाहेर पनि हिन्दु धर्मको प्रचारप्रसारमा लगाउन बाध्य छन् ।

लाख अफशोच ! नेपाललाई विश्वमा शायद सबभन्दा बढी चिनारी दिने भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर जानुभयो - उहाँको अनित्य देह दुई दिन आनन्दकुटी विहारमा अन्तिम दर्शनका निमित्त राखिएको थियो । ६ भाद्र २०४७ का दिन उहाँको शवयात्रामा बौद्धजगत्का अत्याधिक नर-नारी, व्यापारी, मजदुर, विद्यार्थी एवं राजनैतिक व्यक्तिहरूद्वारा श्रद्धाका साथ सम्मिलित भई उहाँप्रिय श्रद्धाङ्गलि अर्पण गरिएको थियो । उहाँको अनित्य देहको अन्तिम संस्कार उहाँको प्रमुख शिष्य भिक्षु अश्वघोषद्वारा बौद्ध परम्पराअनुसार दागबत्ती दिई गरिएको थियो ।

With best complements of बैंक अफ काठमाडौं लिमिटेड Bank of Kathmandu Ltd.

New Road, P.O. Box: 9044 Kathmandu, Nepal

Tel: 4231556, 4231557, 4231558, 4231674, 4231575

Fax: 4223279, Tlx: 2820 BOOK NP

SWIFT: BOKLNPKA, Em-mail: noti@bok.com.np



उक अटल बौद्ध व्यक्तित्व

केशरी वज्राचार्य

अमृत भै घोलियो
शान्त उपत्यका
निष्कासित क्षण
सहिष्णु परिसरमा परिणत
हरियो सुन्दर शान्त
उपत्यकाभित्र
एउटा बौद्ध व्यक्तित्व
शान्तिमार्गका पथ-प्रदर्शक
बहु जात-जाति बौद्ध परिसरभित्र
अमृत-वचन छैदे
जोश जाँगर सहित
कर्मठ बन्दै,
धार्मिक कर्मा लड्डै-भिड्डै
अमृत-वचन कायम राख्न ।
आज अडिग छ
तिम्रो व्यक्तित्व
आनन्द विहार परिसर
आनन्द शैक्षिक मन्दिर
अमृत..... आनन्द..... भै उदायो
के पूर्व ? के पश्चिम, के दक्षिण, के उत्तर
चौ-दिशा

समय सँगसँगै
उदायो दिग-दिगन्त
जहाँ त्रिभूवन नतमस्तक
एउटा बौद्ध व्यक्तित्व
बौद्ध साहित्यका सारथी तिमी !
अमूल्य, थुप्रै वसन्त पार गरी
उभियौ एउटा परिपक्व व्यक्तित्व
विश्व मानव-वस्तीमा
एउटा बौद्ध स्तम्भ
एउटा अटल शान्त व्यक्तित्व
आजपनि
तिम्रो अमृत धाराको प्यासी छु,
यो मानववस्ती
तिम्रो ज्ञानको भोको छ
यो वस्तीमा
तिमी फेरि उदाउनुपर्छ
ज्ञानको ज्योति भै
यो वस्तीमा-
स्वयम्भूको तेस्रो नेत्र भै
सर्वत्र-सर्वत्र यो भूमण्डलभित्र
एउटा अटल बौद्ध व्यक्तित्व
एउटा सर्वाङ्ग प्रखर व्यक्तित्व ।

सकल प्राणी मात्रया भिं जुइमा, दुःख मदुपि जुइमा
व

सुखपूर्वक व्हना वने फुपि जुइमा



ताम्राकार हाउस
Tamrakar House

The Family Store

शुक्रपथ, यैं

फोन ४२५९९०७, ४२५९८०७

Shopping Centre

पुतलीसडक, यैं

फोन ४२४५३४८

फ्याक्स : ४२५९३१७

मिथु अमृतानन्द महास्थविरसित काम गर्दाको केही सम्झनाहरू

प्रा. डा. बज्रराज शाक्य

नेपालमा चाहे बौद्ध होस् वा हिन्दू भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको नाम नसुन्ने वयस्क कमै होलान् । श्रद्धेय भन्ते अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध जगतका पनि ख्यातप्राप्त हुनुहुन्थ्यो । खासगरिकन विश्व बौद्ध भातुत्व संघको शाखाहरू भएको देशहरूमा त्यहाँका वयस्क भिक्षुहरूसित वहाँ परिचित हुनुहुन्थ्यो । किनकी वहाँ धैरै वर्षसम्म त्यस अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध संघको उपाध्यक्ष हुनुभयो र त्यस संघको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नमा ज्यादै प्रभावशाली हुनुहुन्थ्यो ।

नेपालमा दुई सय वर्ष अधिदेखिनै हिन्दुहरूको राज्यसत्ताको कारणले बुद्धधर्ममाथि दबाव बढौँ आइरहेको थियो । खासगरिकन राणाहरूको उदयदेखि नै बुद्धधर्ममाथि ठूलो दबाव परिआएको थियो । हुँदा हुँदा बुद्ध जन्म भएको देशमा भिक्षु भई बुद्धधर्म प्रचार प्रसार गर्ने अधिकार समेत खासिन थाल्यो र धर्म प्रचार गरेबापत भिक्षुहरू देश निकाला गरिएको कुरा सबैलाई विदितै छ । नेपालको स्वतन्त्रताको लागि गरिएको आन्दोलनमा सबभन्दा पहिलो आन्दोलन धार्मिक स्वतन्त्रताको आन्दोलन थियो र धार्मिक स्वतन्त्रताको लागि राणाहरूमा विन्तिभाव गर्दा कोमल भएर माग गर्दा कुनै किसिमको सुनुवाई भएन उल्टो त्यसरी माग गर्ने व्यक्तिहरूले जेलको सजाय भोग्नु परेको थियो । यसरी जेल भोग्नार्नेहरूमा भिक्षु महाप्रज्ञा र भिक्षु अमृतानन्द हुनुहुन्थ्यो । वहाँहरूले भोजपुर जिल्लाको जेलमा सजाय भोग्नु परेको थियो ।

तर भिक्षु अमृतानन्द साधारण व्यक्ति थिएन् । वहाँ बौद्ध सूत्रहरूको ज्ञाता र अभ्यासकर्ता हुनुको साथै ठूलो प्रवक्ता पनि हुनुहुन्थ्यो । पाली साहित्यमा धुरन्धुर विद्वान हुनुहुन्थ्यो र श्रीलंकाको अध्ययन संस्थानहरूबाट बौद्ध साहित्यमा ठूलूला उपाधिहरू पनि हाँसिल गर्नुभएको थियो । शारीरिक बनावटमा वहाँ स्वस्थ शरीर भएको पनि ठीकको उचाई भएको, गोरो रामो अनुहार भई कुनै किसिमको खोट दाग नभएको गम्भीर अनुहार भएको प्रभावशाली व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । वहाँ करुणावान हुनुहुन्थ्यो, हाँसेर आशीर्वाद दिनुहुन्थ्यो । वहाँको सन्मुख जाने मानिसहरू वहाँको ठूलो सन्मान गद्ये । राजा त्रिभुवन र राजा महेन्द्रले पनि वहाँको सम्मान गरिबक्सनु हुन्थ्यो ।

जब भिक्षुहरू देश निकाला गरियो त्यसबेला जुद्धशम्शेरको पाला थियो । उहाँले भारत, श्रीलंका र वर्माका नेताहरू तथा भिक्षुहरूसित मिली नेपालमा बौद्ध धर्म माथि गरिएको दमन विरुद्ध कदम चाल्नु भयो र श्रीलंकाका भिक्षु नारद थेराको नेतृत्वमा अन्तर्राष्ट्रिय भिक्षुहरूको डेलिगेशन नेपालमा आई त्यस बेलाको प्रधान मन्त्री पदशम्शेरसित भेटी भिक्षुहरूलाई नेपालमा फर्कन पाउने र धर्म प्रवचन गर्ने अधिकार समेत प्राप्त गराई दिनुभयो । यस्तो ह्याउ भिक्षु अमृतानन्दमा थियो । यसरी धार्मिक

आन्दोलन सफल भएपछि राजनैतिक आन्दोलन शुरु भयो र २००७ सालमा नेपालमा प्रजातन्त्रको उदय भएको थियो । त्यसपछि भिक्षु अमृतानन्दको प्रयासले नेपालमा शारिरिपुत्र र महामौद्गल्यायनको अस्थीथातु त्याई जात्रा गरिएको थियो जसमा राजा त्रिभुवनले पनि सक्रिय भाग लिइबक्सेको थियो । अनि प्रजातन्त्र आएको ६ वर्ष पछि २०१३ साल अर्थात् सन् १९५६ मा नेपालमा वहाँको अगुवाईमा मणिहर्ष ज्योति कंसाकार, लोकदर्शन बज्राचार्य र आशाराम शाक्य, कृष्ण बहादुर मानन्थर जस्ता व्यक्तिहरूको सहयोगले विश्वेश्वर प्रसाद कोइराला प्रधानमन्त्री भएको बेला नेपालमा पहिलो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन भएको थियो । विश्व बौद्ध भातुत्वको त्यो चौथो सम्मेलनले नेपाललाई एक स्वतन्त्र राज्य र भगवान बुद्ध जन्मेको बौद्ध देशको रूपमा विश्वमा परिचित गराएको थियो ।

त्यसपछि राजा महेन्द्रको राज्य शासनकालमा संयुक्त राष्ट्र संघ (यु.एन.ओ) का सेक्रेटरी जनरल वर्माका उथान्त नेपालमा आई लुम्बिनी जानुभयो र लुम्बिनी विकाशको लागि योजना बनाउने कार्य प्रारम्भ गरियो । यसो हुनुमा सम्पूर्ण भूमिका भिक्षु अमृतानन्दको थियो ।

त्यसबेला तत्कालीन नेपालको राजनैतिक असंयमताको कारणले गर्दा नेपालको बुद्धधर्म ओरालो लाग्न थाल्यो । बुद्धधर्मको प्रभाव बढौँ गएको अफाप भई केही अतिवादी हिन्दुहरूको प्रभावमा परी बुद्ध जन्मेको र स्वयम्भू भगवानको थलो भएको नेपाल हिन्दुराज्य बन्यो । त्यसबेला बहुदलिय प्रजातन्त्र खतम भएर पञ्चायती प्रजातन्त्रको स्थापना भएको थियो । हिन्दुराज्य घोषणा भएपछि नेपालमा हरएक कुरा हिन्दुकरण हुन थाल्यो । मलाई लाङ्छ, त्यो बेला हुनत राजनैतिक कारण मुख्य कारण होला तर धर्मोदय सभा सेलाउनु पनि एउटा कारण हो भन्ने मेरो धारणा छ । धर्मोदय सभा थेरवादी भिक्षुहरू र वहाँहरूका प्रभावमा परेका केही सिमित उपासक उपासिकाहरूको संघ जस्तो मात्र हुन गयो र यसले नेपालका सबै बौद्धहरूलाई समेति राष्ट्रिय बौद्ध संस्थाको रूप लिन सकेन । यो संस्था भन सिमित थेराभित्र मात्र अस्तित्व कायम गर्न पुर्यो । त्यस संस्थामा काम गर्ने व्यक्तिहरूले परिस्थिति अनुकूल कार्य गर्न नसकेको देखिन्छ । फलस्वरूप त्यत्रो संघर्षबाट आएको धार्मिक स्वतन्त्रता र बौद्ध धर्मको प्रभाव विस्तार विस्तारै कम हुँदै गई बौद्ध धर्मका कुराहरू राज्यका संचार माध्यमहरूबाट प्रचार प्रसार हुन छाडे ।

यो स्थितिले भिक्षु अमृतानन्द उकुसमुकुस हुनुभएको थियो र वहाँलाई वहाँको भावना र विचार अनुसार कामगर्ने व्यक्तिहरूको खाँचो भैराखेको थियो । त्यस बेलाको वातावरणलाई परिवर्तन

गर्न र बुद्धिमत्ताई हास हुनबाट र ओरालो लागेकोबाट बचाउन वहाँले आफ्नो अभियान शुरू गरिसकेको थियो । अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा घुमी वहाँले आफ्नो विचारप्रति समर्थन पाइसकुभएको आभास हुन्थ्यो तर नेपालमा नै बातावरण उपयुक्त थिएन । धर्मोदय सभाका पुराना कार्यकर्ताहरू आफ आफ्नै सूरमा रहेका थिए र पहिलेको जस्तो सूर जोश जाँगर थिएन ।

म त्यसबेला शिक्षा क्षेत्रमा पि. एच. डि. को उपाधिको लागि संयुक्त राज्य अमेरिकाको लस एन्जेलस शहरमा रहेको यूनिभर्सिटि अफ साउदर्न क्यालिफोर्नियामा अध्ययनरत थिएँ र त्यहाँ वस्ता भाग्यले त्यहाँ एउटा अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध ध्यान केन्द्र साथै बौद्ध दर्शन र साहित्य अध्यापन गराउने ओरियण्टल कलेज अन्तर्गतको ध्यान केन्द्रको एक भवनमा वसोबास गर्ने सुविधा पाएको थिएँ । छोटकरीमा भन्नु पर्दा त्यहाँ विभिन्न देशका भिक्षुहरूको उपदेश सुन्न पाएँ । खास त्यो भियटनामीहरूको धर्मस्थल भएको हुँदा भियटनामीहरूसित सम्पर्क भएको थियो । त्यहाँ महायानी सूत्रहरू अध्ययन गर्नुको साथै जेन (जापानी) ध्यान अभ्यास गर्ने मौका प्राप्त भएको थियो । शिक्षा विषयको अध्ययको साथै बुद्धधर्म र संस्कृतिको अध्ययन साथ साथै चल्यो । नेपाली शिक्षा आफ्नो मौलिक धर्म र संस्कृतिबाट अलग भएको महशुस भयो र नेपालमा आई बुद्धधर्म प्रचार प्रसारमा केही गर्नु पर्ने भन्ने कुरा मनमा आइनैरहेको थियो । सन् १९७९ मा पि. एच. डि. उपाधी लिई नेपालमा फर्केपछि कीर्तिपुरमा स्नातकोत्तर स्तरमा पढाउनको साथै पाठ्यक्रम विकाश र अनुसन्धान कार्यक्रम सञ्चालन आदि काममा संलग्न थिएँ ।

सन् १९८१ तिर सर्वप्रथम अमृतानन्द भन्तेसित लोकबहादुर दाइ मार्फत सम्पर्क भयो । धर्मोदय सभामा कामगर्ने इच्छा छ्यकि भन्ने कुरा उठ्यो र मैले केही सम्पर्क पछि स्वीकारोक्ति दिएको थिएँ । सन्दर्भ राम्री थाहा भएको थिएन । सन् १९८२ तिर धर्मोदय सभाको कार्यकारिणी परिवर्तन गर्नेबाटे बुद्ध विहारमा ठूलो बैठक बस्ये र त्यस बैठकमा विस्तृत छलफलपछि मलाई धर्मोदय सभाको महासचिव भएर काम गर्ने जिम्मेवारी सुमियो । त्यस बेलादेखि म अमृतानन्द भन्तेको निकट सम्पर्कमा पुगें ।

भृकुटी मण्डपमा भएको बुद्ध विहारमा भन्दा म आनन्दकुटीमा जान्च्ये र भन्तेसित कुराकानी गर्यै । वहाँले मलाई छोरा जस्तै सम्झनु हुन्थ्यो र माया गर्नुहुन्थ्यो । म धेरेजसो राती दश बजेसम्म आनन्दकुटीमा बसी मेरो मोटरसाइकल चडेर घर फर्कन्थ्ये । कहिले राती ११, ११:३० सम्म पनि वहाँसित हुन्थ्यो र कहिले ठूलो पानी परिराखेको हुन्थ्यो र आनन्दकुटीदेखि घर पुग्दा निशुक्क भिजेको हुन्थ्ये । वहाँबाट बुद्धधर्मका धेरै कुराहरू र वहाँका अनुभवहरु सुन्ने अवसर पाएको थिएँ ।

भेटघाटको क्रममा वहाँले मलाई नेपालको बुद्धधर्मको अवस्थाबाटे अवगत गराउनु भयो र एक दिन नेपालमा पहिले जस्तै विश्व बौद्ध भातृत्व संघको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन गर्ने बारे राय सुनाउनु भयो । नेपालमा पुनः बुद्धधर्मको उत्थान गर्ने हो भने त्यो एउटा ठूलो उपाय हुनेछ भन्ने कुरा भने तर त्यस किसिमको सम्मेलन गर्नको लागि नेपालमा बातावरण शृजना हुनु पर्दछ । यसको लागि छाती फराकिलो हुनु पर्ने भनाईको मतलब धर्मोदय सभाले केही सिमित व्यक्तिहरू समेटेर हुन्दैन । धेरवादी भिक्षुहरू र उपासक उपासिकाहरू मात्रै भएर सम्मेलन

सफल हुन्दैन । सम्मेलनको लागि हिमालय क्षेत्रका गुम्बाका लामाहरू र ती गुम्बामा जाने विभिन्न जातीका धर्मावलम्बीहरू जो बुद्धधर्मका अनुयायीहरू थिए तिनीहरूको संलग्नता हुनु पर्ने कुरामा जोड दिएँ । करीब ५००० गुम्बाहरू जुन नेपालको उत्तरी भेगमा छरिएका छन् ती गुम्बा र त्यहाँका मानिसहरूलाई बेवास्ता गरिएको सम्मेलन अन्तर्राष्ट्रिय त के राष्ट्रिय पनि हुन नसक्ने कुरामा जोड लगाएँ ।

मेरो अर्को जोड काठमाडौंमा ५०० भन्दा बढी मात्रामा रहेका विहार, शाखा विहार, बहिं, शाखा बहीमा चूडाकर्म गरी विहारहरूमा धार्मिक कार्यक्रमहरू-चलाई आएका शाक्य भिक्षुहरू र विहारहरूसित सम्बन्धित विभिन्न जातका उपासक उपासिकाहरूको संलग्नता बिना पनि सो सम्मेलन हुन सक्दैन भन्ने मेरो धारणा बारम्बार दोहच्चाएको थिएँ । भन्तेले काठमाडौंका धेरेजसो मानिसहरूलाई नचिनेको कुरा भन्नुहुन्थ्यो । काठमाडौंका विहारहरूमा हुने पूजा आदि कुराहरू आफूलाई अनभिज्ञ भएको र आफूलाई पाल्याको गामः (गाउँले) भनी कहिलेकाही ठट्टा गर्नुहुन्थ्यो । गुम्बामा रहेका लामाहरू प्रायः गरी पूजापाठमा मात्र व्यस्त रहन्ये भन्ने उनको धारणा थियो ।

उहाँसित म सम्मेलनको सिलसिलामा बुद्धधर्म सम्बन्धित कुराहरूमा युवकहरूलाई आकर्षित गर्नुपर्ने कुरामा पनि जोड दिएँ । युवकहरूको सहयोग बिना सम्मेलन सम्पन्न गराउनु असम्भव प्रायः थियो । म काठमाडौंको युवा बौद्ध संघ र पाटनमा YMBA लाई सक्रिय गराउनु पर्नेमा जोड दिएँ । वहाँबाट ती कुराहरूमा विश्वास प्राप्तागर्न सजिलो थिएन । त्यस्तै वहाँले पनि आफ्नो अनुभवका कुराहरू भन्नुहुन्थ्यो म ध्यान दिएर वहाँको कुरा सुन्न्ये ।

सन् १९८४ मा श्रीलंकामा चौधौ विश्व बौद्ध सम्मेलन भयो । त्यसमा १५ औ सम्मेलन नेपालमा गर्ने प्रस्ताव र राख्नु थियो । नेपालमा गर्ने प्रस्ताव र सहभागीहरूलाई नेपालमा निमन्त्रणा दिनको लागि श्री ५ महाराजधिराजको निमन्त्रणा पत्र र प्रधानमन्त्रीको पनि निमन्त्रणा पत्र लिई हामी नेपालको डेलिगेसन सहित श्रीलंकामा भएको चौधौ सम्मेलनमा भाग लियो । भन्तेज्यूको अनुमतिले मैले प्रधानमन्त्रीज्यूको सन्देश र निमन्त्रणा उत्त सम्मेलनमा सबैको अगाडि सुनाउने मौका पाएँ । भन्तेज्यूले सम्मेलनमा पालु भएका महत्वपूर्ण व्यक्तित्वहरूको अगाडि लगेर मलाई चिनाउनु हुन्थ्यो र भन्नु हुन्थ्यो पन्थौ विश्व बौद्ध सम्मेलनको आयोजनामा लाग्ने व्यक्ति यही हो भन्नुहुन्थ्यो । मेरो जिउ कहिलेकाहिं जिरिग हुन्थ्यो करेन्ट लागेको जस्तो हुन्थ्यो । धेरै मानिसहरूले धन्दा मान्नु पर्दैन हामी छैदैछै भनेपछि हौसला बढ्यो । दुई तीन अर्को देशमा अर्को सम्मेलन गर्ने बारे प्रस्ताव आएको थियो । तर भन्तेज्यूले पहिले नै सबैसित कुरा बिलाई राखेको हुनाले र मुख्यतः नेपालमा सम्मेलन गर्नुपर्ने कुरा उहाँको मनमा रहेको हुँदा नेपालमा गर्ने प्रस्ताव पारित भयो । W.F.B. का पदाधिकारीहरूले नेपालमा सम्मेलन गर्नुपर्नाको मूल कारण के थियो भनी मसित पनि सोधेका थिएँ । मैले पनि सबैसित सल्लाह भएअनुसार लुम्बिनीको विकास गर्नुपर्ने कारण देखाई नेपालमा सम्मेलन गर्नको लागि आग्रह गरें । आखिरमा अर्को सम्मेलन सन् १९८६ मा नेपालमा गर्ने घोषणा गरियो । एक हिसाबले खुशी लाग्यो, एक हिसाबले जिम्मेवारीको ठूलो बोझ महशुस

भयो । म त्यो दिनदेखि गम्भीर हुन थाले । दुई वर्षपछि हुने भएता पनि मैले सम्मेलन सम्बन्धी अनेक कुरा सिक्कन शुरु गरे । सम्पूर्ण ध्यान सम्मेलनको तयारी तर्फ केन्द्रित हुन पुग्यो । त्यसबेला जिन्दगीमा त्यो सम्मेलन सम्पन्न गरेर मन्न पाए हुन्यो भन्ने लाग्दथ्यो ।

त्यसपछि श्रीलंकाबाट फर्केर आएदेखि नै तयारी कार्य शुरु गर्न लागे । चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनका कागजातहरु अध्ययन गरे । सम्मेलनको लागि गरिने कार्यक्रमहरु र त्यसमा संलग्न गराउनु पर्ने उपयुक्त मानिसहरुको खोजी गर्न लागे । सम्मेलनको उद्घाटन, सम्मेलनमा लुम्बिनी सम्बद्धी विषय मुख्य छलफलको विषयको लागि सेमिनारको आयोजना गर्नु पर्ने थियो । सहभागीहरुलाई लुम्बिनी र अरु ठाउँहरुमा लगी धूमाउनु पर्ने आदि कार्यक्रमहरुको लागि पनि कार्य गर्नु थियो । ती सब कामको लागि आर्थिक श्रोत जुटाउनु पर्ने कुरा जटील थियो । अतिथिहरुको नाम तयारी गर्नु र निमन्त्रण पहिले नै गर्नुपर्ने थियो । यी सब कुराहरुमा भन्तेज्यूको स्पष्ट दृष्टिकोण थियो ।

सम्मेलनको तिथि नजिक आउँदा भन्तेको स्वास्थ्यको कारणले थाइल्याण्डमा बस्नु भयो । अप्ल्यारो स्थिति उत्पन्न हुइ आइरहेको थियो । अनेक कठिनाईको कारणले सम्मेलन गर्ने कि नगर्न भन्ने समेत प्रश्न उत्पन्न भैसकेको थियो । उपाध्याय मणिहर्ष ज्योति कंसाकार र म थाइल्याण्डमा गइ भन्तेसित भेटी कुराकानी गरी सकेपछि भातृत्व संघमा सम्मेलन गर्ने विचार व्यक्त गर्न्यै । आखिर सम्मेलन गर्ने निधो भयो । श्री ५ को सरकारबाट पैसा पछि मात्र निकाशा भयो । भातृत्व संघको अन्तिम निर्णय पछि मात्र पैसा निकाशा दिइयो । त्यसबेला मणिहर्ष ज्योती साहुको भूमिका ज्यादै महत्वपूर्ण हुनपुग्यो । भन्तेज्यू चार महिना थाइल्याण्डमा स्वास्थ्य उपचार गरी स्वदेश फर्केपछि तयारीको काम जोड्तोडका साथ चल्न थाल्यो ।

सम्मेलनको लागि विभिन्न कमिटिहरु बन्न थाले । कुन कुन कमिटिहरु चाहिन्दै भन्ने सोचाई पहिले नै गरिसकेको थिएँ र कुन कुन कमिटिमा को को रहे उपयुक्त होला भन्ने सोचाई पनि पहिले नै गरिसकेको थिएँ । भन्तेज्यूले ती कुराहरुमा सहमति दिनुभयो । निमन्त्रणा गर्ने जिम्मा वहाँ आफैले लिनुभएको थियो । आर्थिक सम्बन्धी कमिटिको संयोजन मणिहर्ष ज्योति साहुले लिनुभयो । संयोजकहरुको संयोजन लोक दर्शनज्यूले लिनुभएको थियो । सेमिनारको अभिभारा आशारामज्यूले लिनुभएको थियो । उद्घाटनको लागि रत्नवहादुर वज्राचार्य, मञ्च तयारी र श्रृंगार गर्ने अभिभारा सुवर्ण शाक्य, आमन्त्रित व्यक्तिहरुको स्वागत गर्ने अभिभारा स्व. कनकमान शाक्यको थियो । लामाहरु र अरु जनजातीहरुको संलग्नताको लागि सोलुखुम्बु गुम्बाका लामा र ओंकार गौचनज्यू काठमाडौंका गुरुज्यूहरु र उपासक र उपासिकाहरुलाई संलग्न गराउन बिद्रित्व गुरुज्यू, YMBA का भीनवहादुर शाक्य, आनन्दराज शाक्य युवा बौद्ध समूहका हर्षमुनि शाक्य, शान्तरत्न शाक्यहरुले युवाहरुलाई संलग्न गराउन लागि परे । म र लोकवहादुर दाइले प्रशासनको जिम्मा लिएका थियो । देश भित्र र बाहिरी चिठ्ठीपत्र आदि काम मेरो जिम्मामा थियो र सम्मेलनको लागि विभिन्न मन्त्रालयहरुसित सम्पर्क राख्ने र सेवा उपलब्ध गराउने काम लोकवहादुरज्यूले गर्नुभएको

थियो । श्री ५ को सरकार शिक्षा मन्त्रालयबाट सम्मेलनको केही हप्ता अगाडिमात्र शिक्षा सचिवज्यूबाट मैले २५ लाखको चेक बुझेर ल्याई भन्तेज्यूको हातमा सुमिर्दाइँ । वहाँले मलाई स्याबास दिनुभयो । विभिन्न कमिटिहरुका गरी सयौं व्यक्तिहरु संलग्न थिए । सबैले ज्यूज्यान दिइ काम गरेका थिए । सम्मेलनमा दलाई लामा बोलाउन लामाहरुले ठूलो जोड लगाएका थिए । भन्तेज्यूले सोधनुभएको थियो । दलाई लामा बोलाउँदा चीनसित नेपालको सम्बन्ध विग्रहे नुहुँदा सम्मेलनमा श्री ५ को सरकारको तर्फबाट ठूलो आँच आउन सक्ने सम्भावना मैले व्यक्त गरेको थिएँ । पन्चेन लामालाई बोलाउने र दलाई लामालाई यहाँको स्थितिबारे अवगत गराई आमन्त्रित गर्न नसकेकोमा क्षमा मार्गी चिठ्ठी पत्र गर्ने कुरा गरे । पन्चेन लामा आउने भएपछि लामाहरु शान्त भए ।

पन्धू विश्व बौद्ध सम्मेलनको उद्घाटन श्री ५ जानेन्द्र वीर वीकम शाहदेव सरकार (तत्कालीन श्री ५ अधिराजकुमार) को बाहुल्यबाट भयो र समारोह कार्यहरु तीन घण्टाको अभूतपूर्वको कार्यक्रम भई सम्पन्न भयो । उद्घाटनपछि भन्तेज्यूलाई सञ्चो भएन । वहाँ महाराजगञ्जको टिचिङा हरिपटलमा भर्ना हुनुभयो । कीर्तिपुरको त्रिवि. भवनमा भएका प्रदर्शनीहरुको उद्घाटनपछि एकजना थाईलाण्ड निवासी WFBY का अध्यक्ष र म वहाँलाई अस्पतालमा हेर्न गएँ । वहाँलाई पेटको समस्या परेको थियो । सेमिनारभर वहाँ अस्पतालमा रहनु भयो । सेमिनारमा बुद्धधर्म सम्बन्धी विभिन्न देशको समस्याहरुमा छलफल भएको थियो तर मुख्य विषय लुम्बिनीको गुरु योजना कार्यान्वयन गर्न आर्थिक श्रोत जुटाउन “ग्लोबल रिसोर्सेज कमिटि” गठन गर्ने गरी दुगिएको थियो । लुम्बिनी हरएक बौद्ध देशले आ-आफ्नो विहार बनाउने वातावरण तयार भयो । सम्मेलनको अन्तिम दिनमा श्रीलंकाको प्रतिनिधिले उद्गार व्यक्त गर्दै भनेका थिए कि नेपालमा भएको सम्मेलन त्यसबेला सम्भ भएको सम्मेलनहरु मध्ये सबभन्दा सफल र आकर्षक थियो । भन्तेज्यू सम्मेलन सकीएपछि ज्यादै खुशी हुनुभयो । वहाँको पेट दुखाई निको भयो र आनन्दकुटीमा आउनु भयो ।

मेरो जिन्दगीको सबभन्दा खुशीका दिनहरु सम्मेलन पछिका दिनहरु थिए । तर शरीर सिथिल भैसकेको महशुस गरे । केही हप्ताको आराम पछि म विश्वविद्यालयको काम तर्फ लागे । धर्मोदय सभामा महासचिव भई भन्तै चार वर्ष विताएको थिएँ । त्यस पछि अरु साधीहरुको जिम्मामा सुम्पी महासचिवबाट विदा भएँ । म महासचिव हुँदा सम्मेलन सम्पन्न गराउन सहयोग गर्ने सम्पूर्ण मिक्षुहरु, लामाहरु, गुरुज्यूहरु, जनजातीका महानुभावहरु, उपासक उपासिकाहरु, युवाहरु, महाविहारका संघहरु आदि सबैप्रति म जिन्दगी भर क्रृष्णी रहने छु ।

म आजभोलि फेरि बौद्ध मार्गीहरु माथि दबाव बढी परेको महशुस गर्दछु । भिक्षु अमृतानन्दको अभाव बौद्ध जगतले महशुस गर्न थालेको छ । वहाँ जस्तो अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय तहमा नेतृत्व कायम गरी नेपालमा बुद्धधर्मको प्रतिस्थान जोगाउन र बौद्ध धर्मावलम्बीहरुको जीवनस्तर पनि उचाल उहाँ जस्तो व्यक्तित्वको खाँचो भएको महशुस गरिरहेको छु । अस्तु ।

**श्रद्धेय भिक्षुगण, अनागारिकाहरू,
उपासक उपासिकाहरू तथा
सञ्जजन एवं महिला बृन्द**

आज पूज्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरज्यूको पुण्य तिथिमा उहाँको प्रतिमा अनावरण गर्ने पुण्य कार्यको शुभ अवसर दिनु भएकोमा सर्वप्रथम म आयोजक तानसेनका सहदी, दान भावनाले अभिप्रेरित समस्त उपासक उपासिकाहरूलाई मेरो अन्तस्तरणदेखि नै धन्यवाद र साधुवाद दिन चाहन्छु ।

स्वर्गीय भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरका बारेमा यहाँको विद्वान वक्ताहरूले निक्त रोचक र गहन ढङ्गले आ-आफ्ना अनुभूतिहरू, मन्तव्यहरू र विचारहरू प्रस्तुत गरिसकेका छन् । यी सारागर्भीत कुराहरू फेरि दोहोन्याइ भैले भन्नु परोइन् । सार संक्षेपमा भन्ने हो भने सबैले अत्यन्त अद्भुताभावले, हृदयको भित्री तहदेखि नै उहाँ एक अलैकिक व्यक्तित्व हन् भनी स्वीकारेको देखिन्छ । बुद्धर्थमो समुन्नतिको लागि उहाँको अनुकूलीय एवं अनुपम देनलाई हामीले सीमित वा संकुचित दृष्टिले मात्र हेर्नु हुँदैन जस्तो मलाई लाग्छ । चाहे राणाशाहीको कुर शासनकालमा निष्काशित बौद्ध भिक्षुहरूलाई स्वदेश फिर्ता गराउने कुरामा होस् वा २०१३ सालमा चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन गर्ने कुरामा होस् अथवा बौद्ध संघ संस्थाहरूको उत्तरीतर प्रगतिका निमित्त होस् उहाँका प्रत्येक कदमले नेपालका बौद्धहरूको मात्र होइन अपितु यसले समस्त नेपाली जनता र मातृभूमि नेपालकै यथा र इज्जत बृद्धि भएको छ भन्दा यसलाई अत्युक्तिको रूपमा लिई रहनु पर्दैन । अर्को शब्दमा भन्नु पर्दा, उहाँको सबै कियाकलापहरूले नेपालको नाउं विश्वमा यतत्र उग्रस्थमय फुलको सुवासना सरह फैलिरहेको छ ।

परन्तु यी सबै कुराहरू हामीले मन्थन र मनन गरे पनि अहिलेसम्म यो मुलुक र हामी मुलुकबासीहरूले उहाँको असाधारण योगदान, व्यक्तित्व र कृतित्वका लागि समयोग्यित मूल्याइन गरी उहाँको सही रूपमा कदर भने गर्न सकिरहेका छैनौ । राष्ट्रिय रूपमा सरकारले उहाँको योगदानबाबे कुनै महत्व वा मान्यता दिएको महसुस हुँदैन । एउटा विश्व प्रसिद्ध व्यक्तित्वको बाबे सामान्य जानकारी नेपाली जनतालाई गराई उहाँप्रिय हामीले सदैव आदरभाव दर्शाउनुपर्ने थियो यस्तो कार्यका लागि हामीले ठूल-ठूला कुराहरू मात्र गरिरहनुपर्ने आवश्यक छैन । श्री ५ को सरकारले उहाँको चित्र अङ्गित हुलाक टिकट प्रकाशन गरी दिन सकछ । त्यसै स्कूल र क्याम्पसका पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकहरूमा उहाँको जीवनी वा चारित्रिक विशेषताहरू अध्ययनार्थ समावेश गराउन सकिन्छ । यसले राष्ट्रियका भविष्यका कर्णधारहरूलाई सन्मार्गतर्फ डोन्याउन प्रशस्त सहयोग मिल जाने कुरामा कुनै शाश्च छैन । नेपालको राष्ट्र भाषा एवं राष्ट्रिय

भाषामा बौद्ध साहित्यको तुक्ती बढाएकोमा त्रिभुवन विश्व विद्यालयले उहाँको जीवनकालमै मानार्थ विद्यावारिधि प्रदान गरेको भए उहाँको उचित सम्मान हुन जान्यो । ढिलो तै पनि भएको छैन । विश्व विद्यालयहरूले यसतर्फ अरु अनुसन्धान गरी उहाँको योगदानको लागि सही सम्मान गरोस ।

उहाँको जीवनकी बारेमा विभिन्न घटना वा विवरणहरू सुन्दर साधारण से साधारण नेपाली नागरिकहरूलाई पनि गौरव हुने स्थान त छैदेछ, यसको अतिरिक्त हामीलाई सदैव राष्ट्रप्रति चिन्तित, समर्पित र क्रियाशील रहन समेत उत्प्रेरित गर्दछ ।

अति नै दुखको कुरा छ, शान्तिका अग्रदूत भगवान् बुद्धको जन्मभूमिको हाम्रा यो मातृभूमि आज रक्त रिञ्जित छ । घर-घरमा आज अशान्ति कोलाहल र बैचैनी छ । राष्ट्र जीवन मरणको दोसांधमा छ । हामी नेपाली दाजुभाइहरूमा यो परम्पराको कलह र बैरभाव किति दिनसम्म रहने हो ? यसबाट नेपाली समाजका कुन वर्गको हित हुँदैछ ? पारस्परिक सरसल्लाह र छलफलबाट हामी आफ्ना समस्याहरूको निदान किन गर्न सकिरहेका छैनौ ? यस्तो कठिन घडीमा लागदछ भिक्षु अमृतानन्द जस्ता व्यक्तित्वहरूको पुनर्जन्म भझाइएको भए, यो राष्ट्र सङ्कटबाट मुक्त हुने थियो । सङ्कटसँग जुन उहाँले सिक्सकनु भएको थियो र त्यसको शान्तिपूर्ण समाधान गर्ने उपायहरू पनि उहाँले बराबर प्रदर्शन गरिसक्नु भएको थियो । आउनहोस् हामी सबै मिलौ । एक अर्काको विनाशबाट हामी परस्परलाई जोगाउँ । हत्या गर्न गाहो छैन । जीवनको अन्त्य गर्नु कुनै अर्थमा पनि महान् कार्य होइन त्यसैले यो सराहनीय पनि होइन । किनको अन्त्य भएको जीवनलाई पुर्नजिवित गर्न तपाईं हामी सबैदैनौ । महात्मा बूद्ध र भिक्षु अमृतानन्द जस्ता महान् सपुत्रहरूको जन्मभूमिमा जन्मेका हामी लुम्बिनी अञ्चलबाटीहरूले पीडा र दुखले छटपटाइरहेकी नेपाल माताको चोट र वेदनालाई कम गर्न अधिकतम महेन्त गर्न । यो हाम्रो धर्तीलाई शान्तिभूमिको रूपमा परिणत गरौ, यसलाई माया गरौ । यसैमा हामा श्रद्धेय भिक्षु अमृतानन्दज्यूको सही अर्थमा श्रद्धाङ्गिल अर्पण गरेको ठहरिने छ । मुलुकमा शान्ति बहाली नभएसम्म उहाँको यो पवित्र प्रतिमाले हामीलाई यसतर्फ उन्मुख हुन सदैव निर्देशित गरिरहोस्, घचघच्याइरहोस् ।

अन्तमा यस्तो वर्णात्मकै भौमसमाप्ति पनि पात्यालीहरू मात्र नभई अन्य जिल्लाहरू समेतबाट यो समारोहमा उपस्थित भई यसको भव्यता बढाइ दिनु भएकोमा यहाँहरू सबैलाई मेरो हार्दिक धन्यवाद छ, साधुवाद छ ।

"भवतु सत्यं मंगलम्"

(कर्णा बौद्ध संघद्वारा बूद्ध विहार, हेलाङ्गी, तान्त्रेन्द्रा आचार्यभिक्षु अमृतानन्द महास्थविरकोप्रतिमा अनावरण समारोहमा अद्वित नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यसत्त्वे दिनुभएको मत्तव्य)

**Peace of the world is based on
peace in the family**

World Distribution Nepal Pvt. Ltd.

P.O. Box : 11291, Siddhi Bhawan, Kathmandu, Nepal

Tel : 4243706, 4246234, 4255088, 4263600, Fax : 977-1-4243726,

E-mail: bishwa@ccnep.com.np

भन्तेयात पौ

केशरलाल श्रेष्ठ

नेपालसंवत् १०६२ पाखे श्रीलंकाय उपसम्पदा सिध्येका भिक्षु
जुया: अमृतानन्द भन्ते नेपालय लिहाँ विज्यात। किण्डोल विहारय
चना विज्याना वसपोलं दक्षिणे न्हापा स्वयम्भू पर्वतस्थानय

अधि: द्वाष्टमीनिवास
२०८५ - ८ - ९३
१५/८/८०-

ब्रिक्षु,

तपानी को हीजी को पत्रपत्रि:
तपानी नाई भैंडे विद्यार्थी स्कू
की बारे भा आर्थिक महायतागर्व भास्त्रा
स्कू दिव्यकी धिर्वन्ति द्वे रैख्याला भाव
न्नै कोटिक्रि. अहोले त सै लहायता ग
र्व लन्नाई अनुकूल चैर्देन. छात्रसाहै भ
आर्थे हिन्दुस्थान जान लागे कोपनीदु
मो वर्क भैंडे धैर्व चन्द्रा पत्ती श्वेतको
चु. च्वेते कर्मे लाई आर्थिक महत्तरित
अस्तर्य चु. ११५८१ १८९७ हो ३८

भवदीय

द्वाष्टमी

अधिकारी

तन्म

अमृतानन्दकुरी

विश्वन्तरया बाखै कना विज्यात। धर्मालोक भन्तेया धारुकर्य
'अमृतानन्द व्याख्यान याइगु खुब बालागुलिं बाखै व्याख्यान न्यं विहिपि
न्हिया न्हिथं बढे जु जुं पर्वस्थान जायक दया वल। व्याख्यान
सकसियां चित्त बुझेजुया: सकस्यां मनय वसपोल धात्येह बालाकक
व्याख्यान याये सः म्ह हे ख: धयागु प्रभाव जुल' (महाचीनयात्रा,
ने. सं. १०७०, पृष्ठ - १५४) वसपोलया प्रभाव उबले हे जित: न
परे जूगु ख:। वसपोल जित: म्हसिका विज्यागु नं उबले हे ख:।

बास: दं मयाक वसपोल नेपालय व विदेशय न्यंकं धर्म प्रचार
याना: देश व नरेशया नापं सेवा याना विज्यात। १४ दं त्यः
ने. सं. १११० यैलाथ्व पारु कुन्हु आकाभाकां वसपोल दिवंगत
जुया विज्यात। बाः छि त्यः गुलागा सापारु कुन्हु वसपोल नाप
दक्कले लिपा नाप लानागु जुल। वसपोलयात अङ्गेजी भाषाया छु

PRIVATE SECRETARY,
HIS MAJESTY
THE KING OF NEPAL

ROYAL PALACE,
KATHMANDU.

२०१०. १. २४.

६/१/१३.

प्रिय अमृतानन्द ज्ञ.

हल्पीलं श्री ५ मठाराजाभिराज
या पर्वतना लाई च्यार रुगु पौ रोए मुन थो है ची
द्विकृहै श्री ५ यात विन्दियाना तर त्रियाय ब्याप्तेस या
गाये जाराप चुम्बुलिं द्विता. कुल. थों होया ल्ला दिगु
फौले ज्वनानाना विन्दियाना साँड बाल्है नापलायत
द्विते याये दालि घाना चुम्बुलु, नाप त्राया. पक्का चुम्बु
या छित छी योग द्वित्रुम जनरल साल्लै यारेह चो
टर्लाराते होया छुहै।

दिनेष ज्ञेन उन्नाति या जाला दु

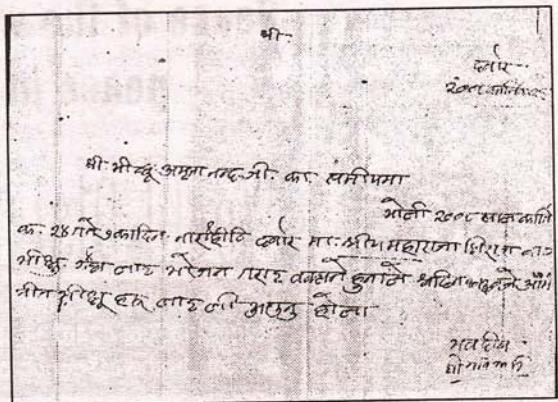
दुपापिलालि,
उद्दनानास्ति

सं भान दिल

श्री अमृतानन्द ज्ञ.
अमृतानन्द
नाम्पाली

ज्या परे जुइलय थः म्ह सः कथं फक्को गवहालि याये दुगु जिगु
भाग्य हे धाये माल।

भन्तेया जीवनी च्ययेत व उपसम्पदा जूगु ५० दं दुगु लसताय
सफु पिकायेगु ज्या यायेमा: गुलिं देश-विदेशं बयाच्चंगु पौया
फोटोकपि वसपोल जित: वियाविज्यागु ख:। उगु पौतय पाखें नं
वसपोलया व्यक्तित्व, ज्या व देनबारे अध्ययन यायेत तिब: जूवनिगु
जिं ताया। उगुं पौ रेतिहासिक महत्व दु, गथे कि भारतय
बुद्धगया मन्दीरया एडभाइजरी बोर्डय भन्तेयात नेपाल पाखें
प्रतिनिधि जुइत च्याहागु पौ, उबलेया जुजु श्री ५ विभुवन
नारायणहिटी भिक्षु संघयात भोजन याका विज्या: बलय योगिकम
जर्नेल भन्तेयात च्याहागु पौ, भारतया प्रधानमन्त्री जवाहरलाल



श्री अमितानन्दर बृहदीप साहब का हस्तुर मा.

उप्रान्त पश्च दशों नेपाली भाषाको किताब हरू जानने लाइ एक महिना लाग्न भनी सुनिधि बाट भन्नो खबर लेखक विजय बहादुर द्यागा हुनेकोले बाट सम्मानमा सार्वै दुःख भो घम् जो किताब हरू समिति मा द्वन् से कुनै मात्र पनि कुनै किसिम को राजभैतिक को कुरा देन लाईजिएर भन्ने किताब मा भगवान को जीवनी, धर्मपद मा भगवा नको संस्कृत उपदेश, पश्च विजय भन्ने मा शूँध धर्म को कुरा, विजय वन्दना भन्ने मा वन्दना को विधि तथा पूजा विधि भन्ने मा पनि सा-ह कुरा को उच्छाव द. शूँध विनय, धर्मपद, कर्म विभाग, आर्थ सत्य, शुद्धपदेश सह भजन माला धर्मपद, धर्मकथा इत्यादि किताब हरू हुन्ना तरन बहादुर राजकीय सर्कार को पाउमा पनि धरायको चिर्य लालिता प्रियंका जो जीवन त्रासु द्वारा देखिए हरू वर्ष अगादि नै दलाप लाड्डोपारा मा वर्ने विधि हरू नुभानुहो होरी कोहि दोष देन हस्तीतिगा जाहेर गरी स-केको हु भनी निज ले भलाइ भनेको चिर्यो।

तरमाना सर्कारको पाउमा जिजो बिनी जट्ठहुँ कि यस्ते सो किताब हरू सर्कारको पाउमा नै निकाइ आसि पुढी निराय गरी बहसे म अनाथ निरुक्ते भन्न शान्त गरी सर्कार को जय-नय मनाइ अपनो शुग नि शुरु संगै चाँडै जाने चिर्ये प्रभु न्यादा कसि बिनी चढाउ राजकीय मोहन शम्शेर लाचार जुया: भन्तेयात च्चःगु पौ।

इति सदासेवक —

अमितानन्दर

इति सम्वार् २०१३ माल ज्येष्ठ द्वयो रोज ३ शुभम्

नेहरु भन्तेयात भारत सरकारया पाहाँ जुया: बु. सं. २५०० स बुद्धजयन्ती माने यायेत छव्याहःगु व्यना-पौ। हाने नेपालभाषायात कया: भारतया तःधर्म भाषाविद्, विद्वान डा. सुनीतिकुमार चटर्जी थःगु विचार प्वकः सुकाव नापं तया भन्तेयात च्चयाहःगु ताःहाकःगु पौ। अथेह नेपालया दकले लिपायाम्ह राणा प्रधानमन्त्री मोहन शम्शेर लाचार जुया: भन्तेयात च्चःगु पौ।

भन्ते थः हे न यक्को पौ च्चया विज्याइह। पौ च्चःबलय गुलि महत्व दु, आ; लिपा तकं उलि हे महत्व दैगु जुल। पौ न भन्तेयागु जीवनयात बाँलाकक यन्ना बि, उगु ईयागु धर्म, संस्कृति, समाज व साहित्यया थी थी पक्ष नं उला बिइ। अथे जुगलिं भन्तेयात च्चयाहयातःगु पौ जक मखु वसपोलं च्चयाविज्याःगु पौ, पाण्डुलिपि, भाषण आदि संरक्षण यानातय् माःगु दु। फछिं फतले सि.डी.इ भेरे यानाः मफुसा फोटोकपि जक जूसां यानाः थुगु अमूल्यगु भन्तेया देनयात देश-विदेशय छव्याय: ल्यंका तयेमाःगु दु। भन्ते दिवंगत जूगु १४ द दत। च्च ज्या यायेगु लिबाय धुकल। आ हे याये मफुसा लिपा यक्को थाकुई। च्च आनन्दकुटी विहार गुथिं हे विचार यायेमाःगु जुल।

आ: थन भन्तेयात च्चयाहःगु पौ मध्ये द्वुं च्च सुलिइ हे तयेगु कुतः याना च्चना। नेपाली व अंग्रेजी च्चयातःगु पौयात नेपालभाषां हिलागु दु। नेपालभाषाया पौ गथे खः अथे हे तयागु जुल। अथे हे भन्ते न नेपाली च्चया विज्यागु छपु पौ न नेपालभाषां हिलागु दु।

१) नेपालसरकार, परराष्ट्र विभागया सचिव नरप्रताप थापां मार्ग २२, २०१२ स भन्तेयात च्चयाहःगु पौ थथे दु-

“बुद्धगयाय द्वुप्रबन्धया लागि भारत सरकार दयेकूगु एडभाइजरी बोर्डय भी नेपाल सरकार पाखें छपिन्त मनोनित जूगुलिं सुचं यिबा च्चना।”

- २) नारायणहिटी योगविक्रम जर्नेल कात्तिक २३। ५, २००८ स च्चयाहःगु पौ थथे दु — “कन्हय २००८ कात्तिक २४ गते ७ कुन्ह नारायणहिटी दरबारय श्री ५ महाराजाधिराज भिक्षु संघयात भोजन याका विज्याइहुलि १०:३० बजे भोजन यायेत ब्वनातःपि भिक्षुपित ब्वना विज्याहु।”
- ३) लक्ष्मी निवास तत्कालिन प्रधानमन्त्री मोहन शम्शेर मार्ग १३, २००८ स भन्तेयात च्चयाहःगु पौ थथे दु — “छपिनिगु मिगःयागु पौ थ्यन। छपिन्त जिं विद्यार्थीतयत आर्थिक रवहालि याये धका: वियागु मदु। बुझ्य याना स्वये जक धयागु खः। आ: ला रवहालि विज्ञाहु जित: मिलय मजुल। थौ कन्हय जि थः हे हिन्दुस्थान न वने त्यना। थुगुसिइ जिं यक्को चन्दा न विये धुन। अकें सुयात आर्थिक रवहालि विये मफुगु जुल। क्षमा याना विज्याहु।”
- ४) भारतया प्रधानमन्त्री व २५०० दैया बुद्धजयन्ती कार्यकारिणी

2500th Buddha Jayanti Working Committee

R.P.O.
25/11/56
NEW DELHI
14 June, 1956.

Reverend Sir,

As you are doubtless aware, the year 1956 marks the 2,500th Anniversary of the decease of Gautama the Buddha. The Government of India has decided to celebrate the occasion by organising a suitable cultural programme. For this purpose, a Working Committee has been set up and, on behalf of its members, it gives me great pleasure to invite you to join us in the celebrations as a guest of the Government of India for a period of three weeks from November 24th, 1956.

2. The main items of the programme that has been drawn up and those which, we hope, will be of interest to you are an exhibition of Buddhist art and a symposium on Buddhism's contribution to Art, Letters and Philosophy. The symposium will be held from November 26th to 29th and speakers from a number of European and Eastern countries are expected to participate.

3. While you are in India, I hope, you will agree to be a guest of the Government of India. On completion of the celebrations in the Capital, we are arranging to take our guests on a tour to some important sites of Buddhist interest in India, such as Sarnath, Nalanda, Bodh Gaya, Ajanta and Ellora.

4. I sincerely hope that you will be able to accept our invitation and visit India towards the third week of November to participate in the celebrations. If you are unable to spare three weeks, you will, of course, be welcome for a short period at your convenience.

Yours sincerely,
Jawaharlal Nehru
(Jawaharlal Nehru)

Eshwar Amritananda,
President,
Dharmodaya Sabha,
Khatmandu,
Nepal

SUNITI KUMAR CHATTERJI
M.A., M.Sc., Ph.D., Barrister-at-Law,
Babu-shastri, Sealdah, Calcutta.
Honorary Member, Social Justice Party,
and Amrita Devi Gopinath Society,
Khali, Professor of Indian Languages and Phonetics,
and Head of the Department of Comparative Philology,
Ranadevi "Srimati", 16, Hindoober Park,
P.O. Ran-Bihari Avenue, Calcutta - 70.

AUTOSH BUILDING,
THE UNIVERSITY,
CALCUTTA.

SUNITI KUMAR CHATTERJI
M.A., M.Sc., LL.B., Barrister-at-Law,
Babu-shastri, Sealdah, Calcutta.
Honorary Member, Social Justice Party,
and Amrita Devi Gopinath Society,
Khali, Professor of Indian Languages and Phonetics,
and Head of the Department of Comparative Philology,
Ranadevi "Srimati", 16, Hindoober Park,
P.O. Ran-Bihari Avenue, Calcutta - 70.

AUTOSH BUILDING,
THE UNIVERSITY,
CALCUTTA.
Date 22 April 1941

now planned a compulsory subject for all Nepali boys and girls in schools upto the matriculation stage : this will be followed by our paper, 100 marks, Nepali, like today's The Tribune as the official language of Nepal. For this purpose, you must have school books in official subjects in Nepali. Then you must regulate your language by means of a sound and grammar in a distinctive - the latter should in fact be Nepali, + Nepali and literature. In this, you can immediately form a committee in Nepal with representative Nepali scholars from Kathmandu, Peshawar, Lahore, etc. This is the most urgent - action - Nepal - the money + dictionary prepared by this Committee should be given time to come first to the library from a Nepali binding together in a comprehensive alphabetical order to date. After a good Nepali full and comprehensive has been got ready + printed, it can be used as a text book in higher classes, and a whole library is made available for starting by bringing out a number of general works of a literary character - novels, short stories and poems, so well as essays, to serve as text books. Also translation of standard works in English, Hindi or Bengali + Indian and British History, Geography, Economics, Mathematics, Geometry, Physics, Chemistry, etc. etc. etc. such air is the most natural curriculum. Then you should try to have Nepali recognised in Nepal as a main language of instruction, & it is the thousands of 15-20-30,

Bihar, Calcutta and Jharkhand. From Patna, I will be busy with the accumulation of printed material which can be very well expected, to form a the Committee to S.A. Dept. of English & the M.A. Dept. Both this will be for the future - a well rated school work for years, and probable decades. With your ideals set at a high level, and for trying to achieve wonders in a day, you should plot on steadily for a number of years before you can achieve such a finally after ten or fifteen - twenty years & to this, you may form a Nepali Sahitya Parishad (Newspaper Society Parishad), with branches in Kathmandu, Banaras, Patna, Lalitpur, Kathmandu and Delhi, Sikkim etc. This will point along the lines of the Nepali Sahitya Parishad Society of Kathmandu for Central + other parts of Nepal. Publishing both of Nepali & the Hindi literary works + translated of Hindi, and the Bengali + Hindi literary works of the Tripathy type. I believe with the faith in man and dissemination of spiritual + educational power like yourself, you will be able to establish Nepali language and literature as a great and a universal language coming out of India, spreading far and wide in the world, and it will bring about the same ideas + friends in America + Europe, and

such like countries.

धर्मया खं दु । त्रिरत्न बन्दनाय बन्दना व पुजा यायेगु विधि जक्ख : । गृहविनय, धर्मपद, कर्म विभाग, आर्य सत्य, बुद्धोपदेश, सह भजनमाला, धर्मपदत्यकथा, ज्ञानमाला आदि सफूत सुब्बा तेजबहादुरपाखे सरकारयात देखायेगु खः । ललितविस्तर ला निदं त्वयः हे दरबार लाइब्रेरीया सिद्धिर्ह गुभाजु थुकिइ छु दोष मदु धक्का: समितियात जाहेर याये धनु धक्का: जित: धाःगु खः ।

अके, सरकारयात विन्ती याना च्वना सरकार हे व सफूत कायेके छवयाः जाँच याका, बुझे याना: छागु निर्णय याना वियदिइसा जि सु मदुम्ह भिक्षुया मन भचा सिचुइका: सरकारया जय जय मानय याना: जि गुरुपि नाप तु याकन वने दैगु खः । प्रभु, थुलि अप्प गुलि विन्ती याये, सरकार हे त्वयागु स्यूम्ह,

My dear Bhikshu Sri Amritanandaji,

To some time past I have been watching with keen interest the cultural and literary movement among the Gurung speaking people of Nepal and India both Buddhist + Brahmanistic which has been started by the Dharma-Sabha (which you founded in 1924) and for which you acted as Secretary until very recently). Nepali is an important language of the Hindu-Buddhist regions, and it is the expression of the high culture of Nepal. It develops a rich literature of Buddhist inspiration. Nepali being older & more ancient than the Hindi + Bengali, has been preserved through the centuries the general knowledge + literary tradition in Nepal. This language has fallen in love with other Indian languages, & owing to Sino-Tibet words of higher culture. So long the language was under a cloud when Nepal itself was open from the rich treasures in 1855, to Chinese, who came to rule. The Dharma-Sabha first established at Srinagar in 1924 and then working through its branches in Calcutta and Patna has done the great service to the Nepali language by inaugurating the science of philology in it, now also adding (1935) the teaching of literature. Already it has done 150 titles in 10-12

publications, and this forms a valuable nucleus for a man to carry over to Nepal. And this institution is in course of a rapid growth - the only organization in Nepal to be followed up continually in a close continuous series, becoming into the Nepali Sahitya Parishad. Completely, the published article - Classical Nepali Language - the article to the German Society and the English side - the 1942 version and a few years ago the Danish side and now brought out in Copenhagen a famous scholar known as Prof. Knud Haakon - the son of the 32nd皇上 - the late Emperor. What is remarkable, Prof. Knud Haakon has written a series of articles on the language in the achievement of the Gurung, and he is little known, specially, in his book you provided him - the Prof. Knud Haakon has written a thesis at the Institute, the Gurung language compared to Chinese, English, etc. and now has published in the German literature and so on. You have written a book - Classical Nepali Language and had a press in course of 10-12 years, which has a considerable amount to be continued, and you are engaged in this. But now it is I do not know, I am not able to go on with the work, because I am in the post office now in the service of the Indian Government as a Post Master in the General Post Office, often 10-12 hours a day. However, I am still, I am sure, give recognition to Nepal as the main language of the world, and understand that in making the Gurung rising above. Nepali man is the best work

दयाया सागर खः, गथे उजं जुई ।" आः नारायणहिटी जुजुया प्राइमेट सेकेटरी हंसमान सिंह वैशाख २४ गते २०१० स नेपालभाषाः हे च्वया हयादिइगु पौ थन त्वयथने वहः जुई ताया :-

"छलपोलं श्री ५ महाराजाधिराजया दर्शनया लागि च्वया हःगु पौ स्वये धनु । य खं जिं न्हं-न्हं हे श्री ५ यात विन्ती याना तर छु याये वसपोलया गाथय् आराम मजूगुलि ढिला जुल । थै छवया हयादिइगु पौ हे ज्वना वना विन्ती याना । शायद कन्हय् नाप लायेत मिले याये मालि धक्का: हुकुम जुल, नाप लायेगु पक्का जूसा छितः श्री योगाविकम जनरल साहेब पाख्ये खबर व मोटरकार नं छवया हइ ।"

Ven'ble Amritananda Mahasthabir, the pioneer monk to revive Therabad Buddhism in Nepal

Prof. Asha Ram Saky

The kingdom of Nepal has, since prehistoric times, been known all the world over as the Buddhist country because of the emergence of the Eternal Beacon over the hillock in the western side of Kathmandu Valley over a fully blown lotus flower with its 108 petals. It is known till today as the Swoyambhu Maha Caitya now developed with the installation of the five meditating Buddhas- Bairochana, Ackhyobhyo, Ratna Sambhav, Amitabha and Amoghsiddhi fasing east- south corner, east, south, west and north respectively. The self emerging beacon blazing over the big lotus flower developed out of a lotus seed sown by Lord Bipaswi in the big lake spreading its stretch of water over the wide area occupied by the present day Kathmandu Valley .The Swoyambhu Maha Caitya now is standing as the sentinel of peace.

Historically speaking, Lord Saky Muni Buddha, the 28th Buddha in the hierarchy of 28 human Buddhas as described in The Buddha Vamsa, the Khuddaka Nikaya of The Tripitaka, the most authentic collection of 32000 thousand sermons delivered by Lord Saky Muni Buddha in his 45 years of missionary travels in the northern Uttarakhand of the Indian Sub Continent and 2 thousand sermons delivered by his most learned disciple monks.

Rapid study of the history of Buddhism Nepal

Born in Lumbini Nepal on the Day of Baisakh Full Moon Day [May] 623 BC Prince Siddhartha attained The Supreme Enlightenment on the day of Baisakh Full Moon day itself and again after 35 years of his missionary life Lord Buddha passed away on the Baisakh Full Moon day itself at the age of 80. The advent of Lord Buddha inaugurated a new epoch of reasoning on the natural phenomena instead of blindly believing in the God Almighty as believed by the Hindus, Moslems, Christians and other religions. Buddha again inaugurated an era of studying the human suffering and of other creature as per law of nature and deep investigation on their causes .In other religions like Vedic thinking the followers of the Vedic cult and other religions to follow after the passing away of Lord Buddha believed that the whole cosmos was created by God, the Almighty, omnipotent, omnipresent and omniscient.. Before entering into an ascetic life prince Siddhartha was educated up to the age of sixteen by the Brahmin saints and sages who believed in God The Almighty but after attaining the Supreme Enlightenment he proceeded to Banaras where his five followers Kaundanya, Bappa, Bhaddiya Mahanama and Aswajit were practising penance after deserting Prince Siddhartha when he had taken food after three months of severe meditation under the Bodhi Tree in Gaya and as a result he could proceed to the era of new thinking about the sufferings of human beings in general and the living creatures in general.

To deliver his first sermon to the already mentioned five ascetics following him he addressed them as his Dharma Brothers and told them that He has come to them in Banaras to deliver his first ever sermon under the name of Dharma Chakra Prabartana Sutra. He said " O, Bhikkhus I have got the Enlightenment I wanted to get. It is never discovered by any body nor has any body heard about

them." PUBBE ANASUTESHU DHAMMESU, YANAM UTPANNA, PAYYA, UTPANNA, ALOKA UTPANNA and CHACHHYU UTPANNA. They are the truths about the suffering, it's causes, it's ending and the way to end them .They are known as the four NOBLE TRUTHS and also the NOBLE EIGHTFOLD PATHS and last but not the least rather the most important is the LAW of DEPENDENT ORIGINATION.

On the fifth day of the month of Srawan he had delivered the most important sermon on the Theory of Impermanence, Anatta Laxana Sutra. The whole of the teachings of Lord Buddha are based on reason and logic remaining complete silence on the belief of other people believing in the never destructible so-called SOUL and GOD, THE ALMIGHTY

The main aim of the Buddha's teachings as enumerated in the doctrine of the four noble truths, the Noble Eightfold Paths and the Law of Dependent Origination .He never felt the need of the presence of the gods and the permanent soul as he could never find such things in his 6 year's search for the truths guiding the destiny of a man. Besides, human Mind is the most important a subject for trying to end the sufferings as experienced by human beings. A man is what he does, sees or thinks, nothing else. No need to seek the favor of God because in so doing a man loses his own independence and sovereignty. He will have to live in the mercy of the so-called God, Allah or Christ or any other super power agencies responsible for the fate of a man as believed by the blind followers of religion.

According to the Law of Dependent Origination, Raga [greed], Dwesha [dissatisfaction] and Moha [delusion]] are the root causes of human suffering,

Abidya pacchayo sankhara [Ignorance creates habitual tendencies]

Sankhara pacchayo winnyana [Habitual tendencies creates power to sense]

Vinnayna pacchayo Nama- Rupa [Habitual tendency creates name and form]

Nama Rupa Pacchayo Sadayatana [Name and form create the six sense organs]

Six sense organs create *Sparsa* [Eyes, ears, nose, tongue, body and mind creates touch]

Sparsa that is touch creates *Vedana* [touch by the eyes, years, nose, tongue, body and mind create sensations]

Vedana pachhayo tanha [Sensations create tanha that is greed Trisna in Sanskrit and Tannah in Pali]

Tannha pachhayo Upadana Skandha [Upadana is to keep clinging to the worldly ideas and possessions like money ,houses, sons ,daughter etc.]

Upadana Skandha creates all kinds of suffering- physical, mental

and all other factors deeply connected with our life

This chain of 12 links is known as the theory of dependent origination

The basic teachings of lord Buddha are based on these twelve links responsible for our life system.

Lord Buddha in his forty five years of missionary travels in the northern part of the Then Indian Sub-Continent created a new epoch of thinking about our own selves in relation to other factors concerned with our every day life thus opening a new vista of approaching the facts of the universe.

After Lord Buddha passed away his foremost disciple Ven Maha Kasyap organized the first congregation of the five hundred Arhats to collect all the 82000 sermons delivered by Lord Buddha in his 45 years of missionary life. The First Sangiti The First Synod or Ecclesiastical Conference divided Lord Buddha's sermons in three baskets- Sutra Pitaka, Vinaya Pitaka and Avidhamma Pitaka to safeguard these sermons from being misinterpreted by the people. Hundred years after, the second Maha Sangiti was held under the chairmanship of Ven .Revata Mahasthabira and this second conference also maintained the same stand as the first did . Later again, after 150 years Emperor Ashoka organized the third Maha Sangiti, the third council and this time too Ven Mogali Putta Tissa [Upagupta in Mahayana] the spiritual teacher of the Emperor Ashoka adhered to the Therabhad System though twelve different vehicles had already been developed. Emperor Ashoka followed the Therabhad tradition and sent Buddhist Missions to Sri Lanka under the leadership of Ven Mahendra Maha Sthabir his eldest son and his elder daughter Sangha Rakshita, in the form of a Buddhist nun .He had sent his second daughter Charumati as the leader of the Buddhist monks' delegation for the propagation of Buddhism by ;launching a campaign

of setting up 84000 stupas with Buddha's relics enshrined inside. .Princess Charumati had entered in to Kathmandu Valley already sanctified by The Great Swayambhu Maha Caitya, the most ancient Buddhist Caitya bearing it's pre historic background. She had married Prince Devapala of Devapattan ,the eastern part of the Kathmandu and had set up four stupas in the four cardinal direction of Lalitpur which already had developed as a city.

Later, in course of time, in the beginning of the 7th century A.D.. Buddhist monks of the Nalanda University and Vikramsheela University like Ven. Shanta Rakshit, Ven Kamal Sheela and Ven Padmasambhava visited Kathmandu to pay respect to the Swoyambhu Maha Caitya and then to proceed to Tibet via Kathmandu. Later, when Deepankar Shree Gyan Atisha visited Kathmandu in the beginning of 9th century the Bodhisattwa Yana was developed in Kathmandu and the Therabhad slowly disappeared in course of three or four hundred years of various changes coming into the religious life of the Kathmandu people A time came when to see a Buddhist monks in his yellow robe we had to satisfy ourselves with standing figures of Lord Buddha's foremost disciples Maha Madgallyayan and Sariputra in the form of stone sculptures or bronze statues standing on either side of the shrine room of the Buddha in a Buddhist monastery.. For hundreds of years Nepalese Buddhists specially of Kathmandu Valley followed the Bodhisattwa yana, that is, Mahayana and later Vajra Yana. It was because of anti Buddhist kings like Jayasthitī Malla and his Hindu predecessors that Theravada Buddhism had to suffer but still though following Mahayana and Vajrayan developed after the second Maha Sangiti and Third Maha Sangti referred to above scholars from The Nalanda and Bikrama Sheela universities came to propagate the Mahayana and Vajra Yana tradition in Nepal.

The Revival of Theravad Buddhism in Nepal

When we speak of the revival of Theravad Buddhism we remember the cruel anti- Buddhist policies of the Rana regime. During the regime of the then Rana Prime Minister Juddha Shumshere JBR, five Theravad Buddhist monks were expelled from Nepal and the Buddhists then set up the Dharmodaya Sabha, a National Buddhist Organization of Nepal and started agitating against the anti-Buddhist regime of Nepal where Lord Buddha was born.

When we speak about the revival of the Theravad Buddhism, the original teachings of the Buddha as collected and classified into Sutrapitak, Vinayapitak and Abhidhamma pitak we immediately remember the then Ven. Mahapragya and his disciple Ven. Amritananda Mahasthabir. Ven Mahapragya did a lot for the revival of Theravad Buddhism and his young disciple Ven Amritananda who was ordained as a Shramanera in Kusinagara by Ven Chandramani Mahasthabir from Arakan and settling in Kusinagara in India for the propagation of the Buddhist teachings. Later, after a few years, Ven Amritananda was ordained as a full-fledged monk under the preceptorship of Ven Chandramani Mahasthabir. Since then Ven Amritananda who had left home for leading a Buddhist monk's life did study Tripitaka for many years in Sri Lanka and started the campaign of raising the voice of the Buddhists against the Ranas, not by political propaganda but by writing simple books on the teachings of the Buddha and wandering in the eastern and western Newar districts and villages by delivering sermons on the Buddhist way of life

Ven Mahapragya, Ven Pryagyananda Mahasthabir, a Buddhist trader in Lhasa had become a Ghelung in Lhasa to lead a life of a recluse to guide the ignorant people of Nepal towards leading a life of

Do not believe just anything But think and verify for yourself.



Ajay Emporium

Naghali Tole

Kathmandu, Nepal

austerity and of pious approach as per the teachings of Lord Buddha. Later he was converted to the life a Buddhist monk as per traditions of Theravad system. Ven Dhammadhoka, Ven Mahanama and Ven. Ven Subodhananda and his elder brother Ven Sakyānanda and a few more monks from Bhojpur and Palpa Tansen are the pioneers in reviving Theravad Buddhism in Nepal..

Ven. Amritananda was born in the Shakya family of Tansen. His forefathers had migrated to Tansen as per orders of the then king Rana Bahadur Shah to protect his son Prince Girbanayudha from the infection of small pox epidemics usually spreading as epidemics in Nepal. All the parents with their children not having small pox were expelled from Kathmandu Valley. As a result many families had to migrate to Bhojpur, Kikhanmachi in the east and Palpa Tansen in the east. The family of Ven Amritananda were from Hakha Tole in Lalitpur and they were the members of Hiranyavarna Maha Vihar of Lalitpur, the most beautiful city in Kathmandu when viewed from the stand point of arts and culture. Lal Kazi Shakya was the household name of Ven Amritananda before he renounced his lay life to become a novice as per advice of his teacher Ven. Maha Pragya. He was a very active young man very often participating in performing dramas, playing different parts of heroes, villains or sometimes even vagabonds but when he came into contact with Ven. Maha Pragya he was completely changed and even without taking permission from their parents to become ordained as a Shramanera. Later when Ven Mahapryagya was arrested by the agents of the Ranas for delivering sermons on Buddhist teachings he was also with his teacher. Thus he had to be in jail for about a few months. His teacher and himself, after release, were not allowed to be in Nepal. So both of them went to Kushinagar in India where Lord Buddha had passed away and he was ordained there as a full fledged monk under the preceptorship of Ven Chandramani Maha Sthabir.

Then after a few years of his study of Buddhist Tripitaka he took initiative to found the Dharmodaya Sabha to organize the Buddhists of Nepal and to protest against the autocratic regime of the Ranas and their order to expel five Buddhist monks from Nepal. It was in 1944 AD. Ven. Amritananda was elected General Secretary of The Dharmodaya Sabha, Ven. Chandramani Mahasthabir was elected as the Chairman and Bhadanta Ananda Kausalya Maha Sthabir as the vice-chairman while Upasaka Maniharsha Jyoti Kansakar, one of the leading industrialists of Nepal was elected treasurer. Ven. Mahanama, Ven. Sakyānanda, Ven Subodhananda were all elected life members of the Dharmodaya Sabha.

In 1950/51 A.D. The Nepali Congress revolted against the 104 years of the autocratic regime of the Ranas for proclaiming the

democratic regime under the constitutional kingship of His Majesty King Tribhuvan Bir Bikram Shah Deva. On 7th of the month of Falgun, 2007 BS [18th of Feb 1951 A.D] the Ranas were gone and under the Interim Constitution of 2007 the first ever democratic government was set up by H.M. King Tribhuvan under the Premiership of Late Matrika Prasad Koirala. The then Chairman of Nepali Congress Then the Dharmodaya Sabha was brought to Kathmandu from Kalingpong in India and Buddhist monks were also allowed to come to Nepal.

Ven. Amritananda Mahasthabir was, since his young age, a man of revolutionary spirit. He tried to start a revolution among the Nepalese Buddhists by reviving the Buddhist tradition removed far away from the original concept of the Buddha to release oneself from all kinds of suffering through the Sheela, Samadhi and Pragya as practiced in Theravad tradition. He started writing books on the Life of the Buddha and all other Sutras in easily understandable language both in Nepali and Newar language. Already Ven Pragyananda Mahasthabir, Ven Mahanama, and many other monks had started moving from villages to villages to preach the teachings both primary and standard among the Buddhist laity people for their welfare. But Ven Amritananda was very progressive and untiring in his missionary life covering both writing and preaching simultaneously.

In 1950 A.D. Late Dr. Malalasekara, a very renowned authority in Buddhism and international diplomacy invited all the Buddhist leaders to Sri Lanka to form The World Fellowship of the Buddhists of the world and on that sacred occasion he established the World Fellowship of the Buddhists in Sri Lanka with a constitution drafted and passed in the first ever International Buddhist Conference held in Colombo, the Capital town of Sri Lanka. Ven Amritananda and Mr. Maniharsha Jyoti Kansakar had participated in that conference as the Nepalese Delegation headed by Ven Amritananda himself. As per constitutional provision laid down in the Constitution of the WFB, the second International Buddhist Conference was held in Japan in 1952 A.D. Under the auspices of the Japanese Buddhist Federation. The third Conference was held in Rangoon under the auspices of the Union Buddha Sashana Council of Burma and it was in that third International Buddhist Conference of the WFB that The Dharmodaya Sabha had participated under the leadership Ven. Amritananda, the Chairman of The Dharmodaya Sabha. With the kind permission of H.M King Tribhuvan The Dharmodaya Sabha had requested the WFB Executive Committee. To permit Nepal to hold the 4th International Conference of the WFB. The Nepalese delegation to the Rangoon Conference was very much inspired to get an opportunity to develop friendship and Buddhist solidarity with world Buddhist organizations as the request of Nepal was unanimously accepted.

With Best Compliment of



CONSTRUCTION PVT. LTD.



Bagmati Chambers, Flat 4/5

Ka 2-2/18 Milan Marg, Teku

P.O.Box 1223, Kathmandu, Nepal

Tel. 4243120, 4252124, Fax : 977-1-4231043

E-mail : cecon@mail.com.np

by the 3rd International Conference of the Buddhists of the world in 1954 A.D. The 4th international Conference of the World federation of the Buddhists was decided to be held in Kathmandu, the ancient capital town of Kathmandu.

Ven Amritananda was elected Chairman, Epic Poet Shree Chittadhar Hridaya, Ven Aniruddha Mahasthabira, Prof. Soorya Bahadur Shakya, Mr. Asha Ram Shakya as vice chairmen, secretary general assistant secretary general respectively. Mr. Mani Harsha Jyoti was elected the treasure as usual. To seek advice from Dr. Malala Sekera, the Chairman of the WFB and to make proper arrangement for hosting the 4th WFB International Buddhist Conference, a Buddhist delegation led by Ven Amritananda Mahasthabir with Mr. Mani Harsha Jyoti, Prof. Soorya Bahadur Shakya and Mr. Loka Darshan Vajracharya as the members of the delegation had visited Sri Lanka in 1953..

The delegation returned to Nepal after consulting with Dr. Malalasekera and other Sri Lankan Buddhist scholars. Brisk preparation was then made to hold the 4th WFB Conference in the month of November but Prof. Soorya Bahadur Shakya resigned from the general secretaryship for health reasons and I was unanimously elected General Secretary of The Dharmodaya Sabha in its general assembly.

Active as Ven Amritananda always was, brisk preparations were made for the successful hosting and holding of the 4th International of the Buddhists of the world. Ven. Amritananda by then had already been an international figure in the entire Buddhist world as he always led the Buddhist Delegations from Nepal in almost all the Buddhist countries. While he was studying Buddhism in Sri Lanka in his young age in the Wajirarama Vihar of Bombalapitiya, Colombo he had learn to speak English Language. Though not educated in colleges and universities he could communicate with the English speaking Buddhist Communities in broken English. It was a great gift for him when we, as the responsible members of the Dharmodaya Sabha in the preparation of the first ever international conference to be held in Kathmandu, Nepal were mobilizing the lay Buddhists of Nepal and the students of Tri Chandra College to guide the delegations. Five hundred delegates from 45 countries were invited to participate in the conference. It was inaugurated in the Tundikhel of Kathmandu by H.M King Mahendra Bir Bikram Shah Deva and the inaugural ceremony was presided over by H.M King Mahendra himself. It was a unique conference being participated by 500 Buddhist scholars and lay Buddhist men from 45 countries with the participation of the

entire Nepalese people in Kathmandu. It was a very important and momentous conference in the history of Nepal immediately after the declaration of democratic government by Late King Tribhuvan. Ven Amritananda could give a very successful leadership to the organization of the 4th International Conference. The other important personalities were Late Daya Bir Singh Kansakar, Mr. Mani Harsha Jyoti as the treasurer, late Mr. Murti Man Shakya, Mr. Purna Kazi Tamrakar as the assistant secretary general, Mr. Pushpa Rathna Sagar. Mr. Krishna Bahadur Mananadhar as the chief of Information and publicity officer. Mr. Samyak Ratna Bajracharya, and a host of other dignitaries..

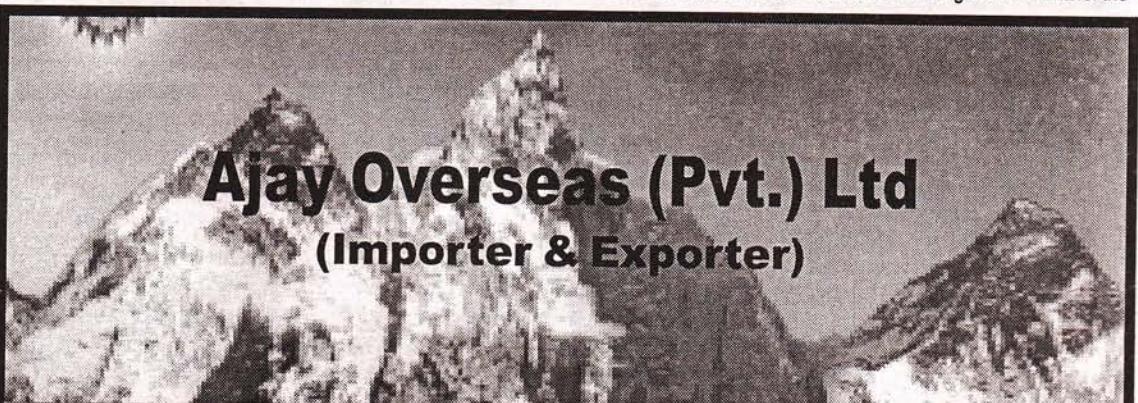
After the successful conclusion of the 4th WFB conference in Kathmandu the delegates were all taken to Lumbini, the sacred birth place of the Buddha by mien a special charter of two Dakota planes. Important among the delegates Dr. Ambedkar from India, Rev. Chaupuchao from the Peoples Republic of China.. Mr. Christmas Humphrey of the U.K. and many other dignitaries and Buddhist scholars from so many different countries Buddhists and non-Buddhists ansen I had then request all the delegates to make plans for the development of Lumbini as the sacred Buddhist pilgrimage. It was in November 1956.

Ven Amritananda thus proved himself an able Buddhist leader of the Buddhist world. Besides we who were working as his team had also rendered the best of cooperation. The students of Tri Chandra college both boys and girls were all helping guides to the 45 delegations to the 4th International Conference of the WFB

Since the Ven. Amritananda participated in almost all thee WFB conferences. He was in a way a wanderer suffering from wander lust though of course for meaningful purposes. He had traveled round the world as the leader of the Nepalese Buddhists. Actually it was in his efforts that the revival of Theravad Buddhism prospered. Of course the contributions of other monks were in no way less important.

Ven Amritananda has written more than 69 books in both Newar Language and Nepali. His best contribution was the compilation of the Buddhist monks, lay men, lay women, kings and lay Buddhist nuns and other leaders of other religions of the time of the Buddha. The Buddhakalin Series are his immortal works.

He was a great helping hand for Ven Dhammaloka when he was constructing a small hamlet by way of establishing the Ananda Kuti Vihar. It was Ven Dhamma Loka who had gone to Burma for the



Ajay Overseas (Pvt.) Ltd (Importer & Exporter)

Head Office: Ward No. 16, Vanashali, Branch Office: ward No. 24, Wotu Tole

Buddha figure of the white marble now being enshrined in the Ananda Kuti Vihar Temple.

Ven Amritananda was already married when he renounced his lay life to become a Buddhist monk. His daughter Vimala was still in her mother's womb when he left the house. Later, he set up the first Buddhist Boarding School under the name of Ananda Kuti Buddhist Boarding High School in the western side of the Swayambhu hill.

It was under the leadership of Ven Amritananda that the Buddhist monks started increasing in number and it was he who could be instrumental to send Sramaneras to Sri Lanka. Burma, China, Thailand and Japan and the Buddhist monasteries also grew in numbers. Besides, his own wife Ven Sangha Mitta was also a Buddhist nun after he renounced the lay life. A new spirit of studying Buddhist scriptures, Tripitaka and other Buddhist magazines also appeared among the youths of Nepal. With most active cooperation from us he could move forward in spreading Theravad Buddhism in all the districts of Nepal.

Ven Amritananda could maintain a very close relationship with King Tri Bhuvana and King Mahendra and also H.M king Birendra inviting their majesties in Ananda Kuti Vihar on the auspicious occasion of the Baisakh Full Moon day, the triple blessed day of birth, enlightenment and the great Nirvana of Lord Buddha. In short, we must not hesitate to say that Ven Amritananda revived the new epoch of Theravada Buddhism since it's disappearance from Nepal in Malla dynasties.

Ven. Amritananda Mahasthabir is an efficient leader in the history of the revival of the Theravad Buddhism in Nepal since some seventy years ago. He had first started delivering sermons on the sacred occasions in Lalitpur, Kathmandu and Bhaktapur. After the historic 4th International Conference of The WFB held in Nepal a new era of the Theravad Buddhism has been opened for those who want to study deep in the original teachings of Lord Buddha. The contribution of Ven. Amritananda is always cherished. He had established The Anandakuti Bihar Guthi and a monthly magazine Ananda Bhoomi by name is also being published as the mouth piece of all the activities being carried in different districts of Nepal .thus creating a chain of Theravad Buddhist monasteries on one hand and the other a great possibility to inspire many young people towards the great humanistic revolution started by lord Buddha some 2548 years ago. Lord Buddha is the most modern scientific thinker so far known in the

history of the world as an unparalleled innovator, leader. Humanistic spokesman and finally a great psychologist to treat the human sufferings through The Avidhamma, the science of the human mind and its various activities.

Ven. Amritananda Mahasthabir had the problem high blood pressure Sometimes I still remember how he used to get irritated for no reason and show anger to us who were busy in making preparations for the forth-coming 4th WFB Conference in Nepal held in the last week of the month of November, 1956 AD .As the secretary General of the Dharmodaya Sabha I was very busy in running the activities of the works being undertaken for the successful hosting of the first ever International Conference in the history of the Kingdom of Nepal .He wanted me to see always clad in suit and pants with a very attractive tie in the neck .I was, of course, of the opinion that to maintain the identity of Nepalese culture and way dressing used to put on Mayalposh and Suruwal with a good coat and the Bhadgaule Cap on the head to show to the foreigners as a Nepali. We always differed in this matter. He advising to be in suit and pants and me sticking to the national dress. One afternoon when he came to office he all of a sudden burst upon me and I too retaliated very gently but firmly sticking to my own national dress of Mayalposh and Suruwal with Bhadgaule topi on my head. After some time he just called me in and said, "Asha Ram Guruju, I have blood pressure. Perhaps you know it.. So sometimes I get irritated for nothing. Please do not mind." I said, Bhante why should I? But sometimes when you treat me as a paid secretary I too get blood pressure. But I never forget to respect you as, a daring Buddhist monk with a revolutionary spirit to revive Theravad Buddhism to show the original teachings of the Buddha,

To the Buddhists of Nepal

In this way I had long time experience with his sometimes whimsical utterances and bizarre English he had learned in Sri Lanka while he was in his study of Buddhism.

I still remember how we used to discuss with each other time and again to reactivate The Dharmodaya Sabha with new timely programs .He used to say, Asha Ram Guruju all the organizations, be it of politics, or of religious activities or again of any other activities are made alive only in times of the need. Thus I spent many years with Ven Amritananda in Nepal and foreign tours and travels quarreling and agreeing to solve the problems coming time and again in running

जसले शील (धर्म) बुझेको छ, तर प्रयोगमा ल्याउँदैन, उ त्यो मान्छे सरह हुन्छ
जसले बति बाल्छ र आँखा चिम्लिन्छ ।

Shrestha Oil Distributors Pasupati Wool Works Pvt. Ltd.

595, Battisputali Sadak, Ktm-9, Nepal
P.O. Box : 9008, Tilganga, Kathmandu,
Tel : 4483981, 4490067, Fax : 977-1-4474193
E-mail : aksth@wlink.com.np



the Dharmodaya Sabha. But I was never close to him in the strictest sense of the terms as his devoted upasakas and upasikas were meekly accepting all what he said. And still he used to love me and seek advises from me and Mr.. Mani Harsha Jyoti and Mr. Daya Bir Singh Kansakar. We were a bit critical of him some times when he showed his dictatorial tendencies in Dharmodaya affair and still we never failed to respect him as the Chairman of the Dharmodaya Sabha.

I still remember when I was in Ananda Kuti Vihar with him to discuss on some burning problems. We used to quarrel sometimes and immediately come to terms and when we were discussing the future programs for the projects to be taken by the Dharmodaya Sabha, he heaved a long sigh and said to me, "Asha Ram Guruj, I think I will die all alone here in this room devoid of any helpers even to give me a cup of hot water. I said, "Bhante, it is not a big thing. You must not be so much disappointed. Why do you not ask the people coming here every now and then for filling your thermos bottle with hot water? And Bhante, my request to you is that you keep working so late at night in preparing your books on the important people of the Buddha's time. It would be better for you to keep your thermos bottle near you to take water when you feel the need. The work which you have been doing is so momentous a job. It makes you immortal. So far no scholars and researchers have undertaken this tedious but very important job to put before the people all about the important kings, Bhikkhus, Bhikkhunis, Upasakas . Upasikas and other ordinary people with particular activities sometimes of criminal type and sometimes of frivolous nature. The series of the books you are presenting to the Buddhist world in general and Nepalese people in particular even though they were born in Nepal where Lord Buddha also was born.

After a few months of this type of mutual discussions with Ven Amritananda I had a very unpleasant news that he was lying

unconscious for about ten hours in Anandakuti Vihar. When the upaskas forced open the door bolted from inside they found him lying unconscious and they immediately informed Mani Harshajyoti Sahuji who on hearing the news, reached Anandakuti Vihar and immediately brought him to Bir Hospital and the doctors brought him back to his senses. It was because of his high blood pressure, Doctors attending on him said,. We heaved a great sigh of relief. After a few years again I got the news that he had passed away in his own working chair with his hands stretching towards the water jug. Thus a charismatic career of Ven. Amritananda Mahasthabir came to an end. I could not help crying even though I know how Lord Buddha was consoling Ven Ananda, his own cousin brother and caretaker weeping with unstopped sighs and unstopped flow of tears from my eyes

The life of Ven. Amritananda Mahasthabir is, in deed, a spectacular one in many respects of deep study, boldness, and courageous. Thinking. A very handsome person attracting the people with his ever smiling face reddened with blood ever youthful to look at is always an attraction for any body who happens to look at him.

Finally with still scores of memories both sweet and sour still waiting to come out I pay my hearty homage to the departed Bhante and pray for him for the abode in Sukhavati heaven of the Buddha Amitabh and remember to chant:-'

ANNICHHAWATA SANKHARA UPPAD VAYA DHAMMINO'

UPAJHHITWA NIRUJHHANTI TESAM UPASAMO SUKHA.

OM NAMO BHAGABATE SARBADURGATI PARISODHANA
RAJAYA TATHAGATAYA HARTE SAMMEK SAMBUDDGAYA
TATHAGATAYA OM SODHANA SODHANE VISODHANE
VISAODHANE SARBA PAPA VISODHANE SARBA PAYA
VISODHANE SUDDHE VISUDDHE SARBA PAPA VISSUDHE
SARBA KARMA BARANA VISHODHANE SWAHA.

निवाणि कामना



नेपालमा थेरवाद बुद्ध शासन पुनस्थापनाको
लागि अतुलनीय भूमिका निभाउनु भएका
आचार्य मित्रु अमृतानन्द महास्थविरको
१४ औं पुण्यतिथिमा दिवंगत भिक्षुलाई निर्वाण
प्राप्त होस् भन्ने कामना गर्दछौं ।



मैत्री स्कूल

(मैत्री शिव्यु पिद्यालय)

छाउनी, काठमाडौं नेपाल

पो.ब.नं. १५५८, फोन : ४२७०६७५, ४२७०६९४

e-mail : maitri@infoclub.com.np

बौद्ध गतिविधि—

बुद्धपूजा र धर्मदेशना

काठमाडौं। प्रत्येक पूर्णिमाको दिन आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भूमा नियमित रूपमा हुँदैआइहेको बुद्धपूजा र धर्मदेशनाको कार्यक्रम शुद्धश्रावणशुल्कपूर्णिमा(गुपुन्हि)को दिन सम्पन्न भयो। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु कुमारकाशयप महास्थविरबाट बुद्धपूजा संचालन र शील प्रदान गर्नुभएको थियो। उक्त कार्यक्रममा श्रामणेर प्रजारत्नबाट धर्मदेशना गर्नु भएको थियो। उक्त दिन उपस्थित समस्त भिक्षु, अनागारिका गुरुमान्हरू र उपासक-उपासिकाहरूलाई जलपान र भोजन प्रदान गरियो। उक्त जलपान, भोजनको व्यवस्था ज्यावहाल, लगनटोलका दाता हर्षरत्न शाक्य परिवारबाट सम्पन्न भएको थियो।

आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको प्रतिमा अनावरण तथा आचार्य भिक्षु कुमारकाशयप

महास्थविरको अभिनन्दन सम्पन्न

तानसेन (पाल्पा)। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको अध्यक्ष एवं करुणा बौद्ध संघका धम्मानुशासक आचार्य भिक्षु कुमारकाशयप महास्थविरले बुद्ध विहार, होलाङ्गी, तानसेनमा स्थापित महानायक आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको अर्धकदको प्रतिमा एक समारोहकाबीच अनावरण गर्नु भयो। करुणा बौद्ध संघको आठौं वार्षिकोत्सव एवं दिवंगत भिक्षु अमृतानन्दको चौथौ स्मृति

दिवसको अवसर पारेर लुम्बिनी विकास कोषका पूर्व उपाध्यक्ष भिक्षु विमलानन्द महास्थविरको सभापतित्वमा भएको उक्त कार्यक्रममा करुणा बौद्ध संघका अध्यक्ष छत्रराज शाक्यले वि.सं. १९७५मा तानसेनमा जन्मनु भएका भिक्षु अमृतानन्दको संक्षिप्त जीवनी र नेपालमा थेरवाद बुद्ध धर्मको पुनर्स्थापना र विकासमा उहाले पुन्याउनु भएको योगदानबाटे चर्चा गर्नुहुँदै उक्त योगदानको उच्च सम्मान गर्दै पाल्पाली बौद्धहरूको तरफबाट करुणा बौद्ध संघले प्रतिमा स्थापना गरेको जानकारी गराउनु भयो। सोही समारोहमा तानसेनमा नै जन्मनु भएका भिक्षु कुमारकाशयप महास्थविरलाई नेपालमा बुद्ध धर्मको विकास र प्रचारप्रसारको लागि पुन्याउनु भएको योगदान एवं करुणा बौद्ध संघलाई गर्नुभएको

सहयोगलाई कदर गर्दै अभिनन्दपत्र प्रदान गरियो।

प्रमुख अतिथि भिक्षु कुमारकाशयपले बौद्ध क्षेत्रमा भिक्षु अमृतानन्दले गर्नुभएको योगदानको चर्चा गर्नुहुँदै राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा ख्यातिप्राप्त असाधारण व्यक्तित्वको यथोचित कदर नभएको गुनासो व्यक्त गर्नुभयो। श्री ५ को सरकारले उहाँको हुलाक टिकट प्रकाशित गरेर, त्रिभुवन विश्वविद्यालयले उहाँको जीवनी र योगदान पाठ्यक्रममा समावेश गरेको खण्डमा उहाँको उचित सम्मान हुने विचार व्यक्त गर्नुभयो। हाल राष्ट्रमा व्याप्त कलह र अशान्त परिस्थितिले छटपटिएकी नेपाल आमालाई उक्त वेदनाबाट मुक्त पार्न परस्परमा मैत्रीपूर्ण छलफल गर्नुपर्ने कुरा औल्याउनु भयो।

कार्यक्रमका विशिष्ट अतिथि एवं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका उपाध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरले देशकाल परिस्थितिअनुसार कार्य गर्न सिपालु बहुआयामिक व्यक्तित्वका धनी भिक्षु अमृतानन्दको आदर्शलाई अंगिकार गर्न सकेमा उहाँप्रति सच्चा श्रद्धाङ्गलि हुने कुरा बताउनु भयो। समारोहका सभापति भिक्षु विमलानन्द महास्थविरले पनि अमृतानन्द भन्नेको योगदानको चर्चा गर्दै उहाँप्रति श्रद्धाङ्गलि चढाउनु भयो।

लम्बिनी क्षेत्रको पण्डिताराम ध्यान केन्द्रका प्रमुख भिक्षु

विवेकानन्द (जर्मनी)ले करुणा बौद्ध संघबाट भएको कार्यको प्रशंसा गर्दै बुद्धको देश नेपालमा व्याप्त द्वन्द्व चाँडै नै अन्त भै शान्ति छाओस् भन्ने कामना गर्नु भयो। त्यस्तै अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध समाजका अध्यक्ष भिक्षु मैत्रीले भिक्षु अमृतानन्दको स्मृतिमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा, प्रौढ कक्षा संचालन गर्दै आईरहेको बताउनु भयो। दिवंगत भिक्षुका

शिष्य भिक्षु श्रद्धानन्दले पनि उहाँको योगदानमाथि प्रकाश पार्न भएको थियो। कार्यक्रममा विभिन्न जिल्लाहरूबाट पाल्नुभएका ज्ञानकाजी शाक्य, विलबहादुर गुरुङ, संघरत्न वज्राचार्य, चिनियालाल वज्राचार्य, धिरेन्द्रप्रसाद श्रेष्ठ र पत्रकार भगवान भण्डारीले पनि आ-आफ्नो मन्त्रव्य प्रकट गर्नुभएको थियो।

उक्त मूर्ति बनाउनु हुने ललितपुरका मूर्तिकार बुद्धरत्न शाक्यलाई धन्यवादपत्र र पाल्पाली करुवा उपहार र श्रीनगर इन्टिग्रेटेड कलेजका छात्रा कृष्णा श्रेष्ठलाई अ. मुदिता छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको थियो। सो समारोहमा करुणा बौद्ध संघका अध्यक्ष छत्रराज शाक्यबाट स्वागत गर्ने क्रममा बुद्ध विहारको मर्मत,



निर्माण र संरक्षण, संघको स्थापनाको उद्देश्य र क्रियाकलाप, सचिव मदनलाल बज्जाचार्यबाट वार्षिक प्रतिवेदन, कोषाध्यक्ष वीरेन्द्रकाजी शाक्यबाट आय-व्यय प्रतिवेदन र सहसचिव संजयराज शाक्यबाट धन्यवादज्ञापन गरिएको थियो ।

सोही दिन विहान ज्ञानमाला भजन, पञ्चशील प्रार्थना एवं बुद्धपूजा सम्पन्न भएपछि धर्मचार्य भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरबाट सारगम्भित धर्मदेशना गर्नु भएको थियो । वहाँले शान्तिका अग्रदूत भगवान् बुद्धलाई मानेर पूजा मात्र गर्ने होइन, बुद्धलाई जानेर उहाँले बताउनु भएको शील समाधि प्रज्ञाको मार्ग अनुसरण गरेर वास्तविक सुख-शान्ति प्राप्त गर्न सकेमा मात्र जीवन सार्थक हुने बताउनु भयो ।

सो समारोहमा राष्ट्रिय ख्याति प्राप्त विद्वान भिक्षुहरू, लुम्बिनी अन्तर्राष्ट्रिय विहार क्षेत्रका, वर्मा, थाईलैण्ड, जर्मनीका भिक्षु, अनगारिकहरूकासाथै चीनका उपासिका एवं ढुलो संख्यामा काठमाडौं, पोखरा, बुटवल, सिद्धार्थनगर र पाल्पाका उपासक-उपासिकाहरूको उपस्थिति थियो ।

गुला धर्मदेशना सम्पन्न

काठमाडौं । आनन्दकुटी विहारमा गुलाको उपलक्ष्यमा गुला महिनाभरि विभिन्न भन्ते, गुरुमाहरूबाट भएको धर्मदेशना कार्यक्रम सम्पन्न भयो । गुला महिनामा स्वयम्भूमा मेला भर्न आउने भक्तजनहरूलाई मध्यनजर राख्ने गत तीन वर्षदेखि निर्वाध रूपमा संचालन हुँदै आइरहेको थियो । विहान एक घण्टा ध्यानभावना पश्चात् हुने धर्मदेशना पछि जलपानको पनि व्यवस्था गरिएको थियो । यस वर्ष धर्मदेशना गर्नुहुने भन्ते, गुरुमाहरू यस प्रकार छन् - भिक्षु कुमारकाशयप महास्थविर, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, भिक्षु गुणघोष, भिक्षु धम्मपाल, भिक्षु सुमेध, भिक्षु कोणडन्य, भिक्षु भद्रिय, भिक्षु आनन्द, भिक्षु संघरक्षित, भिक्षु सुशील, भिक्षु धर्ममूर्ति, श्रामणेर सुजात, गुरुमाहरू धम्मवती, वीर्यवती, अनुपमा, धजवती (कुसुम), सुजाता, ज्ञाणवती, अग्नजाणी, मुदिता र खेडपो वागीन्द्रशील हुनुहन्यो ।

बुद्ध मूर्ति प्रतिस्थापन

साँखु काठमाडौं । साँखुका स्थानीय वासिन्दाहरूको सक्रियतामा यहाँको ऐतिहासिक नारायण चोकमा भगवान् बुद्धको मूर्ति स्थापना गरियो । भगवान् बुद्ध प्रतिस्थापन समितिको नामले एउटा उपभोक्ता समिति गठन गरेर उक्त मूर्ति प्रतिस्थापन गरिएको थियो । उक्त कार्यको लागि सायमि दबू साँखुले आवश्यक सहयोग प्रदान गरिएको थियो ।

मूर्ति स्थापनाको लागि विभिन्न स्थानबाट आर्थिक सहयोग संकलन गर्नुका साथै समितिका कोषाध्यक्ष ज्ञानरत्न सायमिले इला, सदस्य हरि सायमिले एक सय आठ बटा दियो (पाला) राख्नको लागि सहयोग गर्नु भयो भने बुद्धलक्ष्मी सायमिले मन्दिरमा घण्टा राखिदिनु भएको थियो । उक्त अवसरमा देशमा शान्तिको कामना गर्दै शान्ति च्यालिको पनि आयोजना गरियो ।

धर्मदेशना सम्पन्न

ललितपुर । गुलाको उपलक्ष्यमा हरेक वर्ष लोटस रिसर्च सेन्टरबाट गर्दैआएको धर्मदेशना सम्पन्न भयो । कामुकनाम महाविहारसंग संयुक्त रूपमा आयोजित उक्त तीनदिवसीय कार्यक्रम कामुकनाम महाविहारमा संचालन भएको थियो । चैत्र र धर्मद्यातु विषयमा पं. सद्भर्माराज बज्जाचार्य तथा पं. हेराकाजी बज्जाचार्यले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । त्यस सिलसिलामा तीनै दिन बुद्धपूजा र गुरुपूजा गरेर कार्यक्रम आरम्भ गरिएको थियो । अन्तिम दिन सेन्टरका अध्यक्ष प्रा. डा. बज्जराज शाक्यले एक समारोहका बीच धर्मदेशना गर्नुहुने गुरुहरूलाई धन्यवादपत्र प्रदान गर्नुभएको थियो । समारोहमा कामुकनाम महाविहार संरक्षण समितिका अध्यक्ष सानुकाजी शाक्य र सचिव नेमवीर शाक्यले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा सेन्टरबाट चैत्र तथा धर्मद्यातु मण्डलको डाटावेशका साथै गुला महिना अवधिमा पर्ने पर्वहरू मत्याः, पञ्चदान, बहिद्वयः व्ययेगु (प्रदर्शन) इत्यादि सम्बन्धीय भिडियो प्रदर्शन पनि गरिएको थियो ।

लुम्बिनीबाटे वृत्तचित्र निर्माण गरिने

काठमाडौं । आगामी मंसीर १५ देखि १७ सम्म लुम्बिनीमा हुन गइरहेको दोश्रो विश्व बौद्ध शिखर सम्मेलनको प्रचारप्रसार कार्यालाई व्यापक बनाउनको लागि बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीबाटे वृत्तचित्र तयार गर्ने, सम्मेलनमा सहभागी स्वदेशी एवं विदेशी पत्रकारहरूको सुविधाको लागि सम्मेलनस्थलमा एउटा मिडिया सेन्टर खोलेर आवश्यक सामाग्री उपलब्ध गराउने निर्णय भएको छ । उक्त निर्णय सम्मेलनको प्रचार उपसमितिका संयोजक नविन चित्रकारको अध्यक्षतामा र लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष ओमकारप्रसाद गौचनको उपस्थितिमा हालै बसेको बैठकले गरेको थियो ।

छापाई र विद्युतीय सञ्चार माध्यमहरूसँग छटाछुट्टै बैठक बस्नुको साथै निकट भविष्यमा एउटा पत्रकार सम्मेलन पनि गर्ने निर्णय गरिएको छ । सम्मेलनबाटे कोषको आफै वेबसाइट lumbinitrust.com बाट प्रचारको काम आरम्भ भैसकेको छ । सम्मेलनमा उपसमितिका सदस्य रीना तुलाधरबाट संकलित धम्मपदको श्लोक लेखिएको व्यानर राख्ने पनि निर्णय भयो ।

गुलाबाजाका गुरुहरू सम्मानित

काठमाडौं । आजभन्दा पच्चीस वर्ष अधि असन बाजै गुथिबाट गुला बाजा सिक्नुभएका आठ जना शिष्यहरूले त्यतिबेला आफुलाई सिकाउनु भएका गुरुहरूलाई हालै एक समारोहका बीच सम्मान गरियो । कार्यक्रममा दिवंगत भैसकेका गुरुहरू हिरारत्न तुलाधर, निलरत्न तुलाधर र धर्मरत्न तुलाधरको तस्वीरमा माल्यार्पण गरियो त्यसै सत्तीव गुरु तीर्थ शाक्यलाई पगडी (बेताली) बाँधिदिनुका साथै ताप्रसन्न प्रदान गरियो ।

टोलका वरिष्ठ थकालि मोतीकृष्ण तुलाधरको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा सभापतिको आसनबाट बाजै गुथिका

अध्यक्ष द्रव्यमानसिं तुलाधर (भाइराजा साहु) ले आठैजना शिव्यहरूलाई सुनको जलप लगाएको बुद्धमूर्ति स्मृति चिन्ह स्वरूप प्रदान गर्नुभएको थियो ।

उहाँहरूलाई भित्रुना गुणिका अध्यक्ष उपेन्द्रमान शाक्यले भित्रुना चिन्ह प्रदान गर्नुका साथै अरु विभिन्न महानुभावहरूले पनि शुभकामना प्रदान गरिएको थियो । ने.सं. ११०९ मा बीसजनालाई बाजा बजाउने प्रशिक्षण दिएकोमा तिनीहरूमध्ये उक्त आठ जना प्रशिक्षार्थीहरूले मात्र प्रशिक्षण विधिवत रूपमा पूरा गर्नुभएको थियो ।

बुद्धको टाउकोमाथि मान्छे भएको पोष्टरको विरोध

काठमाडौं । हालै हलिउडमा निर्मित 'हलिउड बुद्ध' नामक फिल्मको पोष्टरमा भगवान् बुद्धको शीरमा मान्छे बसाले भगवान् बुद्धको अपमान गरिएकोमा श्रीकीर्ति बौद्ध केन्द्रले विरोध जनाएको छ । उक्त केन्द्रले संसारभरिका शान्तिकामी जनताहरूका लागि प्रेरणाका श्रोत एवं विश्वशान्तिका अग्रदूत भगवान् बुद्धको अपमान हुने प्रकाशन गर्नु उचित नभएकोले उक्त कार्य तुरन्तै बन्द गर्नु पर्ने माग गरेको छ । यसबाट विश्वका सारा बौद्धहरूको चोट पुग्न जाने पनि उल्लेख गरिएको छ । उक्त फिल्मको प्रमुख पोष्टरमा कालो दुगाको बुद्धमूर्तिको टाउकोमा ऐउटा मान्छे बसिरहेको देखाइएको छ ।

उद्घोषण एवं सार्वजनिक भाषण तालिम सम्पन्न

तानसेन (पाल्या) । ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारद्वारा संचालित १० दिने उद्घोषण एवं सार्वजनिक भाषणकला तालिमको समापन कार्यक्रम हालै एक समारोहका बीच सम्पन्न भयो । संघका अध्यक्ष सर्जुलाल वज्राचार्यको सभापतित्वमा भएको उक्त समारोहमा प्रमुख अतिथि भिक्षु धम्मज्योतिले प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रमाणपत्र वितरण गर्नुभएको थियो । त्यस्तै प्रशिक्षकहरूलाई सभापतिले उपहार र प्रशंसापत्र प्रदान गरिएको थियो । प्रशिक्षार्थीहरू दिनेश वज्राचार्य र श्रीमती तुम्ला वज्राचार्यले तालिममा आफुले सिकेका विषयमा आ-आफ्नो अनुभव सुनाउनु भयो । कार्यक्रममा बौद्ध गुम्बा संघका अध्यक्ष नारायण वज्राचार्य, संघका सल्लाहकार प्रेममान शाक्य र निवर्तमान अध्यक्ष देवेन्द्रमान शाक्यले शुभकामना व्यक्त गर्दै मन्तव्य प्रकट गर्नु भयो । तालिम कार्यक्रमका संयोजक विनय वज्राचार्यले स्वागत भाषण गर्नुका साथै कार्यक्रमबारे प्रकाश पार्नु भएको थियो र संघका का.स. गम्भीरमान शाक्यले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रम सह-सचिव रत्नमान वज्राचार्यले गर्नुभएको थियो । उक्त प्रशिक्षण कार्यक्रममा ५ जना महिला र १६ जना पुरुष गरी जम्मा २१ जनाले तालिम लिएको थियो भने प्रशिक्षण विष्णु बराल र विनयराज वज्राचार्यले दिनु भएको थियो ।

बुद्धपूजा र धर्मदेशना

ललितपुर । ललितपुर पाटनको दरबार क्षेत्रमा अवस्थित विश्वमैत्री विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना कार्यक्रम सम्पन्न भयो । बुद्धपूजा र पंचशील पञ्चात् आरम्भ भएको बौद्ध सभामा सुजाता

गुरुमाले धर्मदेशनाको क्रममा सबै प्राणीले आफुले गरेको कर्म अनुसार संसारमा जन्म लिने बताउनु हुँदै सत्यवादी हुनु अध्ययनशील बन्न, त्याग गर्नु, सत्यधर्मको पालन र ब्रह्मशील पालन गर्नुलाई नै ब्रह्मण प्रतिपदा भनेको हो भन्न भयो । त्यस्तै अर्का वक्ता दिलशोभा शाक्यले साबुनपानीले नुहाउँदा बाहिरी मैलै मात्र पखालिन्छ, शील, समाधि, प्रज्ञाको चर्या गरेको खण्डमा आफुभित्र रहेको क्लेश निवारण हुने कुरा बताउनु भयो । पछिलो संकान्तिमा भएको धर्मदेशना स्मरण गरेर आ-आफ्नो मन्तव्य प्रकट गर्ने हेराकाजी र दिलशोभालाई सुजाता गुरुमाले पुरस्कार प्रदान गर्नुभयो । केशव शाक्यले स्वागत तथा प्रेमबहादुर वज्राचार्यले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको उक्त कार्यक्रममा नाति शाक्य, बोधिरत्न र पार्वती महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

शोकसभा सम्पन्न

तानसेन (पाल्या) । ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारले इराकमा आतंकवादीहरूबाट निर्ममतापूर्वक हत्या गरिएका १२ जना निर्देश नेपाली नागरिकहरूको सुपोतिको कामना गर्दै संघका कार्यवाहक अध्यक्ष राजेन्द्रमुनि शाक्यको अध्यक्षतामा शोकसभा सम्पन्न भयो । एक मिनेट मैनधारण गर्नुका साथै ज्ञानमाला भजन पनि गरिएको थियो । यस हृदयविदारक एवं दुखदायी घटनाबाट सारा राष्ट्र नै शोकमा डुबेको दुखद घडीमा ज्ञानमाला संघ परिवार पनि मर्माहत भएको र यस्तो जघन्य अपराध भविष्यमा कहिं कतै पनि नदोहोरियोस् भन्ने कामना गर्दै भिक्षु धम्मज्योतिको नेतृत्वमा दिवंगतहरूको नाममा पुण्यानुमोदन पनि गरिएको थियो ।

रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न

काठमाडौं । ज्ञानमाला भजन खल, स्वयम्भूको आयोजनामा र खलका कार्यकारी सदस्य रमेश मानन्धरको संयोजकत्वमा रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भयो । उक्त कार्यक्रममा सहभागी रक्तदाता महानुभावहरूलाई खलका अध्यक्ष पन्नाकाजी शाक्यले प्रमाणपत्र वितरण गरेको थियो । उन्नान्स्य जनाले रक्तदान गरिएको उक्त कार्यक्रम पश्चात् जलपानको लागि साहु आशानारायण महर्जनले सहयोग गर्नुभएको थियो ।

संयुक्तराष्ट्रसंघले मनाउने बुद्धज्यन्तीको मिति मिलेन

काठमाडौं । हरेक वर्ष वैशाखपूर्णिमाको दिन मनाइआएको बुद्धज्यन्तीलाई प्रत्येक वर्ष जुन १ तारिखको दिन मनाउने भन्ने मनसाय सहितको संयुक्तराष्ट्रसंघको महासचिव कोफी अन्नानले दिनु भएको सन्देश उन्नित नभएकोले सो विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध अध्ययन संस्था नेपालले ऐउटा गोष्ठी आयोजना गरियो ।

गोष्ठीमा बोल्दै संयुक्तराष्ट्रसंघको लागि नेपालका पूर्व राजदूत केशरराज भाले महासचिवको उक्त भनाइलाई सुधार गर्नको लागि राष्ट्रसंघलाई पत्र पठाउनु पर्ने सुभाव दिनु भयो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु कुमारकाशयप महास्थिवर, गोरखापत्र दैनिकका नायव

प्रधानसम्पादक केदार शाक्य, भिक्षु धर्ममूर्ति, भिक्षुणी डा. अनोजा, प्रा. आशाराम शाक्य, पूर्व सहसचिव नित्यराज पाण्डे, बौद्ध विद्वान् तेण्डर लामा, फणीन्द्ररत्न वज्राचार्यले बुद्धजयन्ती अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा वैशाखपूर्णिमाको दिनमा नै मनाउनु पर्नेमा जोड दिनु भयो ।

भिक्षु आनन्दको सभापतित्वमा संचालित उक्त कार्यक्रममा संस्थाका अध्यक्ष प्रे मलाल चित्रकारले बुद्धजयन्तीवारे संयुक्तराष्ट्रसंघबाट पारित प्रस्ताव नं. ५४/११५ वारे बताउनु भएको थियो र संस्थाका सहसचिव शान्ति समले धन्यवादज्ञापन गर्नु भएको थियो ।

'हलिउड बुद्ध' विरुद्ध अमेरिकी दूतावासलाई पत्र

ललितपुर/मध्यपुर थियमि । विश्वमैत्री विहारले अमेरिकाको हलिउडमा बनेको फिल्म हलिउड बुद्धललाई प्रतिबन्ध लगाउनु पर्ने मागासहितको पत्र अमेरिकी राजदूतावासलाई लेखे पठाइएको छ । हालै सम्पन्न एक बौद्ध कार्यक्रममा बोलु हुँदै भिक्षु सुमेधले यस कुराको जानकारी गराइएको थियो । त्यस्तै उक्त फिल्मलाई प्रतिबन्ध लगाउने तथा नेपालमा प्रवेश नै हुन नदिनको लागि सम्बन्धित निकायलाई ध्यानाकर्षण गराउने कुरा पनि उक्त सभाले निर्णय गरेको छ । काजीलाल डंगोलले स्वागत गर्नुभएको उक्त कार्यक्रममा कविता पाठ र विभिन्न महानुभावहरूलाई पुरस्कार वितरण कार्य पनि सम्पन्न भएको थियो । त्यस्तै नगदेश बौद्ध समूहले पनि एउटा वक्तव्य प्रकाशित गर्दै उक्त फिल्मलाई प्रतिबन्ध लगाउन श्री ५ को सरकारलाई ध्यानाकर्षण गराउदै निर्माण कम्पनीप्रति तीव्र आकोश व्यक्त गरियो । शान्तिका महानायक, विश्वबन्धु युगपुरुष, एक अरब बुद्ध धर्मावलम्बी एवं शान्तिकामी जनताका आस्थाकेन्द्र बुद्धों मूर्तिमा बसेर फिल्म शुटिङ गर्नु भनेको विवेकशन्य र अमानवियताको परिचय हो भन्दै उक्त विज्ञिप्तिमा फिल्म कम्पनीले सार्वजनिक माफी माग्नु पर्ने माग पनि गरिएको छ ।

इमेज मेट्रो टेलिभिजनमा बुद्धशिक्षा कार्यक्रम

काठमाडौं । इमेज मेट्रो टेलिभिजनबाट श्रव्यदृष्टिको माध्यमले गत असोज ३ गते आइतवारेदेखि बुद्ध शिक्षासम्बन्धि कार्यक्रम प्रसारण आरम्भ भयो । धर्मकीर्ति विहार अडियो भिजुल उपसमितिको संयोजकत्वमा हुने उक्त कार्यक्रम प्रत्येक आइतवार बेलुकी १०:३० बजे प्रसारण हुनेछ । नेपालभाषामा संचालन हुने उक्त कार्यक्रममा भिक्षुणी धर्मवतीले प्रवचन दिनु हुने भएको छ ।

'ज्ञानमाला रत्नवत सिरपा' प्रदान

काठमाडौं । ज्ञानमाला भजन खल: स्वयम्भूबाट दिइने ज्ञानमाला र बौद्ध जगतमा प्रख्यात यस वर्षको 'ज्ञानमाला रत्नवत सिरपा' (पुरस्कार) एक समारोहका बीच विभिन्न व्यक्तित्वहरू र ज्ञानमाला भजन खल:लाई प्रदान गरियो । दश वर्षदेखि प्रत्येक वर्ष दिइने उक्त पुरस्कार पोखराको ज्ञानमाला संघ, अनगारिका माध्यमी र

ज्ञानमाला भजनका लेखक एवं संगीतकार भीमबहादुर नकर्मीलाई प्रदान गरिएको थियो । समारोहमा पुरस्कारका संस्थापक, दाता एवं ज्ञानमाला भजन खल:का पूर्व अध्यक्ष दिवंगत रत्नबहादुर तण्डुकारको पुत्र सुदन खुसःले पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । त्यस्तै सचिव रत्नबहादुर राजकर्णिकारले पुरस्कारबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

पुरस्कृतहरूको तर्फबाट अनगारिका माध्यमी गुरुमाले बोलु हुँदै ज्ञानमाला भजनको माध्यमले बौद्धधर्म प्रचार हुन गएको कार्यलाई प्रशंसा गर्नुभयो, अर्का पुरस्कृत भीमबहादुर नकर्मीले आफु सनैदेखि ज्ञानमाला भजनमा र भिक्षुहरूको संगतको कारण यसमा आफुले पनि केही योगदान पुन्याउन सकेको हो भन्नु भयो । त्यस्तै ज्ञानमाला संघ, पोखराका अध्यक्ष गोविन्द ताम्राकारले उक्त सम्मानले समस्त पोखरावासीहरू नै सम्मानित हुन गएको र भविष्यमा अभ शक्ति रूपले लाग्न प्रोत्साहन मिलेको कुरा बताउनु भयो ।

खल:का अध्यक्ष पन्नाकाजी शाक्यको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा उपाध्यक्ष पुण्यरत्न शाक्यले स्वागत र सिरपा उपसमितिका संयोजक एवं कोषाध्यक्ष गैत्तम राजकर्णिकारले धन्यवाद जापन गर्नुभएको थियो ।

धर्मोदय सभाको ६१ औ साधारण सभा सम्पन्न

काठमाडौं । नेपालको राष्ट्रिय बौद्ध संस्था धर्मोदय सभाको ६१ औ साधारण सभा कीर्तिपुरास्थित श्रीकीर्ति विहारमा सम्पन्न भयो । २ दिनसम्म संचालन भएको उक्त कार्यक्रमको पहिलो दिन भएको उद्घाटन कार्यक्रममा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविर प्रमुख अतिथि रहनु भएको थियो । प्रमुख अतिथि भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरसमझ शील प्रार्थना गरी शुरू भएको उक्त कार्यक्रममा भिक्षु संघबाट मंगलसूत्र पाठ, लामा गुरुबाट बुद्ध प्रार्थना र वज्राचार्य गुरुहरूबाट स्वस्तिवाचन भएको थियो । सोही कार्यक्रममा मित्राष्ट्र म्यान्मार सरकारबाट उपाधि प्राप्त हुनेहरू श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर, भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविर, भिक्षु विमलानन्द महास्थविर, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, भिक्षुणी धर्मवती र अनगारिका ज्ञानशिलाहरूमा सम्मानपत्र प्रदान गरिएको थियो । धर्मोदय सभाका उपाध्यक्ष डा. विरलमान तुलाधरको सभापतित्वमा संचालित उक्त कार्यक्रममा धर्मोदय सभाका अर्का उपाध्यक्ष मा. लक्ष्मीदास मानन्धरबाट स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । त्यसै दिन भएको बन्द सत्रमा महासचिव प्रा. सुवर्ण शाक्यबाट वार्षिक प्रतिवेदन र कोषाध्यक्ष पद्मज्योतिबाट आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

दोश्रो दिनको बन्द सत्रमा विभिन्न शाखाहरूबाट सहभागी हुनुहोने महानुभावहरूले आ-आफ्नो शाखाको वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो । उक्त दिनको कार्यक्रममा लुम्बिनीमा विगत १० वर्षदेखि निर्माण हुँदैआइरहेको स्वयम्भू महाचैत्य

निर्माणबाटे उपाध्यक्ष लक्ष्मीदास मानन्धर र सम्पन्नित इन्जिनीयर प्रकाश तुलाधरले जानकारी दिनुभएको थियो । छलफलको क्रममा लुम्बिनी विकास कोषका सदस्य रुलमान शाक्यले लुम्बिनी क्षेत्रमा निर्माण सम्पन्न भैसकेका कार्यहरूबाटे चर्चा गर्नुभएको थियो । त्यस्तै अर्का वक्ता गोविन्द चित्रकारले लुम्बिनी विकास कोषमा व्याप्त अनियमितता र लुम्बिनी क्षेत्रमा देखापरिहेका कमी कमजोरीहरूमाथि प्रकाश पार्नु भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा सल्लाहकार लोकदर्शन वज्राचार्यबाट समीक्षा गर्नु भएको थियो । धर्मोदय सभाका सहसचिव सुचित्रमान शाक्यबाट धन्यवादज्ञापन गरी सम्पन्न उक्त कार्यक्रम कार्यकरिणी सदस्य विरल्त तुलाधरले संचालन गर्नुभएको थियो ।

परियतिका विद्यार्थीहरूको चित्रकला प्रतियोगिता

काठमाडौं । संघाराम विहारमा संचालित परियति कक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थीबीच चित्रकला प्रतियोगिता सम्पन्न भयो । प्रतियोगितामा विनिता बुद्धाचार्य, सवित्री महर्जन क्रमशः प्रथम र द्वितीय भएको थियो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि एवं निर्णयक वरिष्ठ कलाकार चिनीकाजी ताम्राकारले उत्कृष्ट सहभागीहरूलाई पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको थियो । सोही कार्यक्रममा विहारका केन्द्राध्यक्ष भिक्षु संघरक्षित संकलन गर्नुभएको बालकथा संग्रह छट्टु स्पाल र लोभी काग को पनि प्रमुख अतिथि श्री ताम्राकारले विमोचन गर्नुभएको थियो । चित्रसहित आठ वटा जातक कथा समाविष्ट उक्त पुस्तक विमोचनको क्रममा नेपालभाषाको बालपत्रिका ईल्वाहंका सम्पादक नरेशवीर शाक्यले पनि आफ्नो मन्त्रव्य प्रकट गर्नु भएको थियो ।

बुद्धको अपमान भएको चलचित्रविरुद्ध प्रदर्शन

रूपन्देही । अमेरिकामा निर्मित हलिउड बुद्ध नामक चलचित्रमा एशियाका तारा गौतम बुद्धको अपमान हुनेखालका दृश्यहरू भएको दावी गर्दै त्यस्ता दृश्यहरू हटाउन माग राखेर बुटवल र भैरहवामा विरोध प्रदर्शन गरिएको छ । रूपन्देही बौद्ध एकता समाजद्वारा बुटवलमा आयोजित उक्त शान्तिपूर्ण जुलूस नगर परिक्रमापश्चात् ट्राफिकचोकमा पुगेर कोणसभामा परिणत भएको थियो । नेपाल तामाङ धेदु, नेपाल मगर संघ, पद्मचैत्य विहारलगायत विभिन्न १३ वटा संघसंस्थाहरूले व्यानरसहित भाग लिएको उक्त जुलूसमा हजारौंको संख्यामा मानिसहरू सहभागी थिए । कोणसभाले उक्त चलचित्रको व्यापारिक प्रचारप्रसार तथा विज्ञापनसम्बन्धी पोस्टरमा तथागत बुद्धको मूर्तिको शिरमा मान्छेलाई बसालेर विश्वका बौद्ध धर्मावलम्बी राष्ट्र, बौद्धविद्वान, दार्शनिक तथा नेपालका राष्ट्रिय विभूति गौतमबुद्धलाई अपमानित गर्ने फिल्म निर्मातालाई कारबाही गर्न अमेरिकी सरकार र संयुक्तराष्ट्रसंघ शिक्षा, सामाजिक र सांस्कृतिक संगठन (युनेस्को) सँग माग गर्ने निर्णयसमेत गरेको छ । कार्यक्रम आयोजक संस्थाका तर्फबाट नोर्बु लामाले उक्त प्रस्ताव राख्नुभएको थियो ।

गणेशमा सैंजु, राजु गुरुड, कुलबहादुर भारी मल्ल, मनबहादुर थापा, मनवीर गर्वुजा, श्याम पाठकलगायतले उक्त चलचित्रले बौद्धधर्मको मर्ममाथि प्रहार गरेको दावी गरेका थिए ।

यसैगरी भैरहवामा पनि प्रदर्शनकारीले स्थानीय बुद्धचोक, नारायणपथ, प्रहरीटोल हुँदै देवकोटाचोकमा पुगी विरोधसभाको आयोजना गरेका थिए । विरोधसभाका सहभागीहरूले शान्तिका अग्रदूत बुद्धमूर्तिको टाउकोमा बसेर चलचित्र छायांकन गरी बुद्धको अपमान गरेको आरोप लगाएका थिए ।

चैत्य तोडफोडको भर्त्सना

भक्तपुर । अज्ञात समूहले भक्तपुर यातुबहालस्थित चारसय वर्ष पुरानो दुईवटा चैत्य तोडफोड गरेका छन् । तोडफोड गरिएका प्राचीन चैत्यहरूमा अशोक चैत्य र तेराकोटा चैत्य छन् । नगरको पूर्वी भेग कमलविनायक चैत्यको गजुरसमेत यत्रत्र फालिएको थियो । स्थानीयवासीका अनुसार राति बाह बजेदेखि विहान चार बजेमित्र उक्त चैत्य भत्काइएको हो । चैत्यछेउ बसोवास पातलो भएकोले तोडफोडमा सलग्न व्यक्तिहरूबाटे कसैलाई जानकारी नभएको स्थानीय बासिन्दा बताउँछन् ।

उक्त चैत्य तोडफोड कार्यको भक्तपुर सम्पदा संघले घोर भर्त्सना गरेको छ । शान्तिको प्रतीक बौद्ध चैत्यहरूमाथि गरिएको तोडफोडमा सलग्न व्यक्तिलाई कारबाही गर्न संघले जोडदार माग गरेको छ । संघका अध्यक्ष पद्मसुन्दर शाक्यले हस्ताक्षरित विज्ञितमा साम्प्रदायिक सद्भाव खल्लल्याउने र परम्परागत सामाजिक संरचना विगार्ने उच्छ्वाल तत्वको दुष्प्रयासविरुद्ध एकजुट हुन आव्वान गरिएको छ । त्यस्तै युवा बौद्ध पुच्छ भक्तपुरले पनि घटनाप्रति आपत्ति जनाएको छ । यसैगरी केन्द्रीय मानन्धर संघले पनि उक्त कार्यप्रति भर्त्सना गरेको छ ।

विद्यालयका विद्यार्थी भाइबहिनीहरूलाई खुसीको खबर

आगामी अङ्गदेखि विद्यार्थी भाइबहिनीहरूको लेख, निबन्ध, कविता समावेश गरेर विद्यार्थी स्तम्भ शुरू गरिँदै छ । यस स्तम्भमा प्रकाशनको लागि विद्यालयका शिक्षकहरूले आफ्ना विद्यार्थीहरूलाई बुद्धधर्म, संस्कृति, इतिहाससम्बन्धी लेख, कविता, निबन्ध लेख लगाएर यस मासिकमा पठाइ दिनु हुन अनुरोध गर्दछ ।

भाइबहिनीहरू

पोष्ट बक्स : ३००७, आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

फोन : ४२७१४२०, फ्याक्स : ४२२८०९७

ई-मेल : anandkuti@mail.com